

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДААННЕ ЦК КП(б)Б

№8 жніўень 1947
ВЫДАВЕЦТВА "ЗВЯЗДА"

Калгас «Чырвоная Беларусь» Дзяржынскага раёна датэрмінова выканаў план паставак азімага жыта. Звенявая комсамольска-маладзёжнага звяна Каця Юцкевіч прывезла на Дзяржынскі пункт Заготзярно тры тоны збожжа для канчатковага разліку з дзяржавай.

Фота І. Шышко.

ВАЖНЕЙШАЯ ЗАДАЧА СОВЕТСКОЙ СЯЛЯНКИ

Коммунистическая партия и советский орган наделяют величайшее значение в деле хуторского объединения и подъема сельского хозяйства. В лютом гэтаго года Центральны Камітэт ВКП(б) прыняў пастанову «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд». У гэтым важнейшым дакуменце з пераканаўчай яснасцю паказана, што ад росту ўзроўню вытворчасці сельскай гаспадаркі залежыць агульны ўздым народнай гаспадаркі Савецкага Саюза, рост матэрыяльнага добрабыту народа. Пленум пастанавіў: «Аднавіць на працягу трох год—1947, 1948 і 1949 гг.—на валавым збору даваенны ўзровень вытворчасці збожжа і значна перавысіць яго к канцу пяцігодкі».

Натхнёныя гістарычнай пастановай Цэнтральнага Камітэта партыі і ўказам Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР «Аб прысваенні звання Героя Соцыялістычнай Працы і ўзнагародзе ордэнамі і медалямі СССР калгаснікаў, работнікаў МТС і саўгасаў за атрыманне высокіх ураджаў пшаніцы, жыта, кукурузы, цукровых буракоў і бавоўны» работнікі сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі яшчэ напярэдадні веснавой сяўбы звярнуліся з пісьмом да правадыра народаў — таварыша Сталіна. У гэтым пісьме працаўнікі вёскі ўзялі на сябе вялікія і пачэсныя абавязальствы: пашырыць пасевыны плошчы, павысіць у 1947 годзе ўраджайнасць і датэрмінова выканаць дзяржаўныя паставы.

Хлебаробы рэспублікі ўключыліся ва ўсесаюзнае соцыялістычнае спаборніцтва па дастойнай сустрэчы 30-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі. Зараз яшчэ рана гаварыць аб канчатковых выніках спаборніцтва, але звесткі, якія ідуць з калгасных палёў і сялянскіх гаспадарак, сведчаць аб тым, што слова савецкага чалавека не разыходзіцца са справай. Ва многіх калгасах рэспублікі вырашчаны багаты ўраджай—вынік упартай працы чэсных калгаснікаў і калгасніц. Члены сельгасарцелі «Комінтэрн» Магілёўскай вобласці, абавязаўшыся звязць з плошчы ў 104 гектары па 108 пудоў жыта, сабралі па 115 пудоў азімых з гектара. Да 1 жніўня калгас выканаў план збожжанарыхтовак.

Звяно Елізаветы Кобзаравай (калгас «Ларыёнаўка» Аршанскага раёна) з замацаваных за звяном чатырох гектараў намалаціла па 162 пуды жыта. Звеннявая саўгаса імя 10-годдзя БССР М. Папко сабрала па 180 пудоў жыта з гектара. Такіх-жа выдатных вынікаў дабіліся многія звенні высокага ўраджаю.

У соцыялістычным спаборніцтве працаўнікоў вёскі пачэснае месца належыць жанчыне. Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя разняволіла жанчыну, забяспечыла ёй свабоднае права на працу, асвету, адначынам, шчаслівае мацярынства. Але да калгаснага ладу працоўнай сялянцы цяжка было зраўняцца ў працы з мужчынай.

Таварыш Сталін на прыёме калгасніц-ударніц бурачных палёў у 1935 годзе вельмі ярка паказаў розніцу паміж становішчам сялянкі-аднаасобніцы і калгасніцы. Ён сказаў у сваёй прамове: «Пакуль жанчына была ў дзяўчынах, яна лічылася, так сказаць, апошняй з працоўных. Працавала яна на бацьку, працавала, не пакладаючы рук, і бацька яшчэ дакараў: «Я цябе

кармлю». Калі яна становілася замужняй, яна працавала на мужа, працавала так, як яе прымушаў працаваць муж, і муж-жа яе зноў-жа дакараў: «Я цябе кармлю»... Толькі калгаснае жыццё магло знішчыць няроўнасць і паставіць жанчыну на ногі. Вы гэта самі добра ведаеце. Калгас увёў працадзень. А што такое працадзень? Перад працаднём усе роўны — і мужчыны, і жанчыны. Хто больш працадзён выпрацаваў, той больш і зарабіў. Тут ужо ні бацька, ні муж дакараць жанчыну не можа, што ён яе корміць. Цяпер жанчына, калі яна працуе і ў яе ёсць працадні, яна сама сабе гаспадыня».

Шматлікі прыклады натхнёнай, самаадданай працы калгасніц рэспублікі.

Калгасніца Анна Семянчэня (арцель імя Варашылава Старадарожскага раёна) выжынала па 50 сотак жыта ў дзень. Яе стаханаўская работа з'явілася прыкладам для астатніх жнэй калгаса. 30 ліпеня тав. Семянчэня даказала, што можна дабіцца яшчэ лепшых вынікаў. У гэты дзень яна зжала 83 соткі жыта. Маладая калгасніца М. Валуевіч (калгас «Першая пяцігодка» Шклоўскага раёна) выпрацоўвала на ўборцы пяць норм у дзень. Гэтаму многа спрыяла ўвядзенне індывідуальнай здзелшчыны. Прыкладу перадавой калгасніцы паследвалі яе сяброўкі Б. Сенакосава і А. Аржановіч, якія выжыналі па 30 — 35 сотак у дзень. Чэсць і слава стаханаўкам соцыялістычных палёў!

На жаль, не ўсе калгасніцы аднолькава дбаюць аб калгасе, аб агульнанароднай справе. Ёсць яшчэ і такія, якія больш увагі ўдзяляюць сваёй дапаможнай гаспадарцы, забываючы аб тым, што іх асабісты добрабыт у першую чаргу залежыць ад агульнага становішча калгаса. Задача перадавых калгасніц і праўленняў арцелей—выкрываць лодыраў і весці з імі рашучую барацьбу.

Савецкая дзяржава адкрыла перад працоўным сялянам шлях да культурнага і заможнага жыцця. З рук дзяржавы калгасы атрымалі зямлю бясплатна і ў вечнае карыстанне. Машынна-трактарныя станцыі забяспечваюць іх трактарамі і камбайнамі. Доўг кожнага калгасніка і калгасніцы — працаваць чэсна і добра-сумленна, захоўваць Сталінскі Статут сельскагаспадарчай арцелі, як зрэнку вока берагчы калгаснае дабро.

Вялікая і пачэсная роля калгасніцы і сялянкі-аднаасобніцы ў датэрміновым і актыўным выкананні плана дзяржаўных паставак хлеба і гародніны кожным калгасам, кожнай сялянскай гаспадаркай.

Перадавыя калгасы і сяляне заходніх абласцей рэспублікі ўжо разлічыліся з дзяржавай.

Калгасніцы і сялянкі! Следуйце іх прыкладу. Будзьце актыўнымі ўдзельнікамі выканання дзяржаўных паставак. Своечасова дастаўляйце хлеб і гародніну на прыёмачныя пункты!

У завяршэнні ўборачных работ і выкананні плана хлебапаставак вялікую дапамогу павінны аказаць дэлегаткі асабістым прыкладам, масавай агітацыйнай работай сярод сялян.

Настомна працаваць над выкананнем абавязальстваў, узятых у пісьме да таварыша Сталіна, паспяхова завяршыць уборку ўраджаю і датэрмінова выканаць план хлебапаставак — важнейшая задача савецкай сялянкі.

ПЕРАМОГА

Н. БАГДАНИК

Фота І. Рабіновіча

Позна ўвечары вярнулася Тамара Шкурко з комсамольскага сходу. Ніколі яшчэ ні адзін сход не выклікаў у яе такога глыбокага хвалявання, столькі гарачых думак. Партыя большэвікоў звярнулася з заклікам да савецкага сялянства аб уздыме сельскай гаспадаркі, аб павышэнні ўраджайнасці калгасных палёў. І сёння, абмяркоўваючы на сходзе рашэнні лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), 19-гадовая комсамолка ад імя ўсяго свайго звяна дала слова самааддана змагацца за атрыманне высокага ўраджаю.

— Мы абяцаем, — заявіла комсамолка-звеннявая, — сабраць на сваім участку не менш 12 цэнтнераў збожжа з кожнага гектара.

Вестка аб узятых комсамольцамі абавязальствах хутка абляцела вёску Буркі. Некаторыя калгаснікі з недавер'ем аднесліся да слоў маладых хлебарабаў.

— Ранавата яшчэ ад нашай зямлі высокія ўраджаі патрабаваць. Вось будзе ў нас болей жывёлы, угноім зямлю, тады і размовы аб ураджаі будзем весці, — гаварылі яны.

Але комсамольцы цвёрда рашылі стрымаць сваё слова. Яны, хоць і маладыя, але з расказаў сваіх аднасяльчан, аграномаў, з прачытаных кніг добра ведалі, што наша беларуская зямля можа даваць багатыя ўраджаі, на многа вышэй тых, якія тут збіраюць.

Сабраўшы членаў свайго звяна, Тамара звярнулася да іх:

— Дзяўчаты, мы перад усім народам далі цвёрдае комсамольскае слова — сабраць высокі ўраджай. На нас зараз глядзіць уся арцель. Дык давайце-ж будзем працаваць так, каб ні адна хвілінка дарэмна не прапала, каб з нас бралі прыклад усе калгаснікі.

Звяно Тамары Шкурко (злева направа): Соф'я Шкурко, Юлія Байдак, Юлія Раманюк, Тамара Шкурко, Любоў Раманюк, Еўдакія Раманюк, Надзя Раманюк і Марыя Раманюк.

На малацьбе: на пярэднім плане — Тамара Шкурко.

За комсамольскім звяном было замацавана 12 гектараў пад азімае жыта і адведзены ўчасткі: па два гектары пад пасеў яравой пшаніцы і ячменю, тры гектары — пад бульбу і па аднаму — пад лён і табак. 21 гектар на 10 чалавек! Плошча немалая. Дзяўчаты не марудзячы прыступілі да справы.

Энергічна ўзяліся за збор мясцовых угнаенняў — попелу і птушынага памёту, рыхтавалі насенне да веснавой сяўбы. Доўгія зімовыя вечары праводзілі за вывучэннем аграцэхнікі. Чыталі брашурны і артыкулы з газет аб вопыце работы перадавых хлебарабаў. Гутарылі са старымі, крытычна ўзважваючы і ацэньваючы іх практычныя парады. З кожным днём усё больш і больш расла ўпэўненасць у свае сілы.

Наступіла вясна. Зышоў снег. Бароны разбілі верхнюю закасцянелую скарынку зямлі. Паказаліся ўсходы азімых. Але тое, што ўбачылі дзяўчаты на полі, далёка не ўспешыла іх. Асабліва слабыя былі ўсходы азімага жыта на ўчастку ў 4 гектары, дзе жыта было пасеяна па пшанічнаму адвароту. Расліны патрабавалі жыўлення. Сабраных з вялікай цяжкасцю ўгнаенняў ледзь-ледзь хапала пад пасеў яравых. Тады дзяўчаты для падкормкі азімага жыта рашылі скарыстаць фекалі. На кожны гектар было выкінута да 20 бочак жывы.

Прайшло ўсяго некалькі дзён — і азімыя не пазнаць. Роўны зялёны дыван заслаў поле.

Дружна правяло звяно вясенні пасеў пша-

ніцы, ячменю, ільну, высадку бульбы і табаку. Сакавітая, разрыхленая зямля прыняла добра ачышчанае насенне. У красавіку комсамолкі прыняліся за першую праполку. У маі прайшлі пасевы ў другі раз, апрацавалі матыкамі табак і бульбу. Управіўшыся, Тамара і ў трэці раз вывела дзяўчат у поле на бязлітасную барацьбу з пустазеллем.

Быццам на дражджах падымаўся ўраджай комсамольскага ўчастка, рэзка вылучаючыся з астатняга калгаснага масіва. Радасныя і ўзнятыя, маладыя калгаснікі з нецярплівасцю чакалі жніва.

Любуючыся гушчынёй хлябоў, важкім коласам, які ўжо нізка хіліўся да зямлі, старшыня арцелі Міхаіл Юрчанка, звенявая Тамара Шкурко і комсамолка Соф'я Шкурко абыходзяць поле. Вось яны спыніліся каля ўчастка комсамольскага звяна. Юрчанка прабуе каласок, другі, расцірае на далоні.

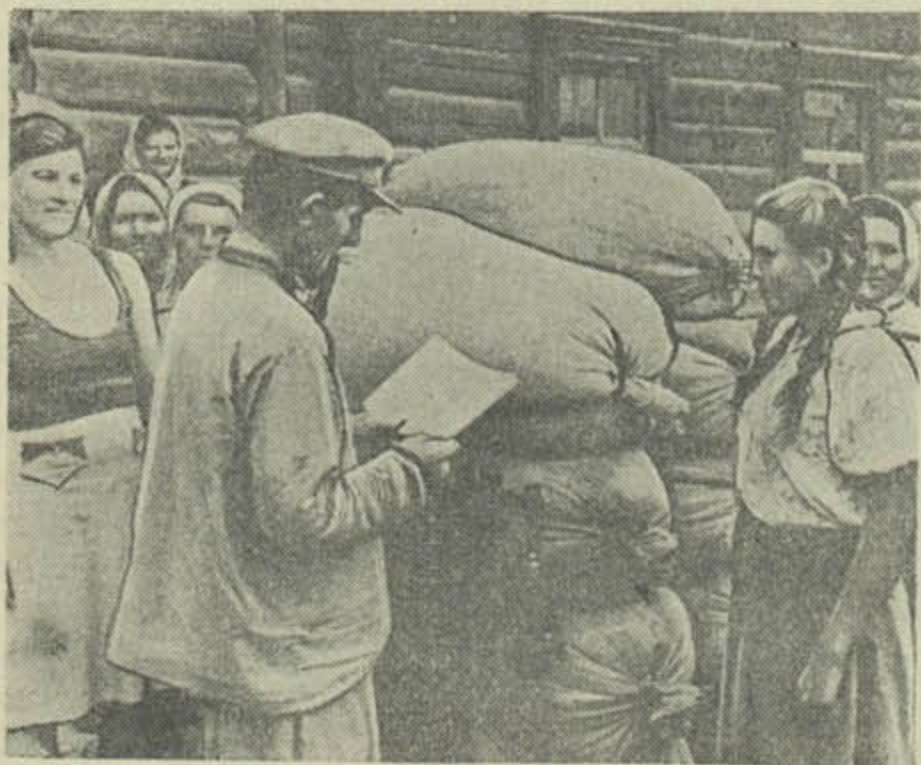
— Дзевяноста сем зярнят у коласе! — захапляецца ён. — Пудоў паўтараста, калі не больш на гектар. Толькі-б сабраць у добры час.

26 чэрвеня зжалі першы сноп—вялікі, цяжкі. Ім любаваліся ўсе калгаснікі, вазілі ў раён, паказалі ў вобласці на нарадзе хлебарабаў.

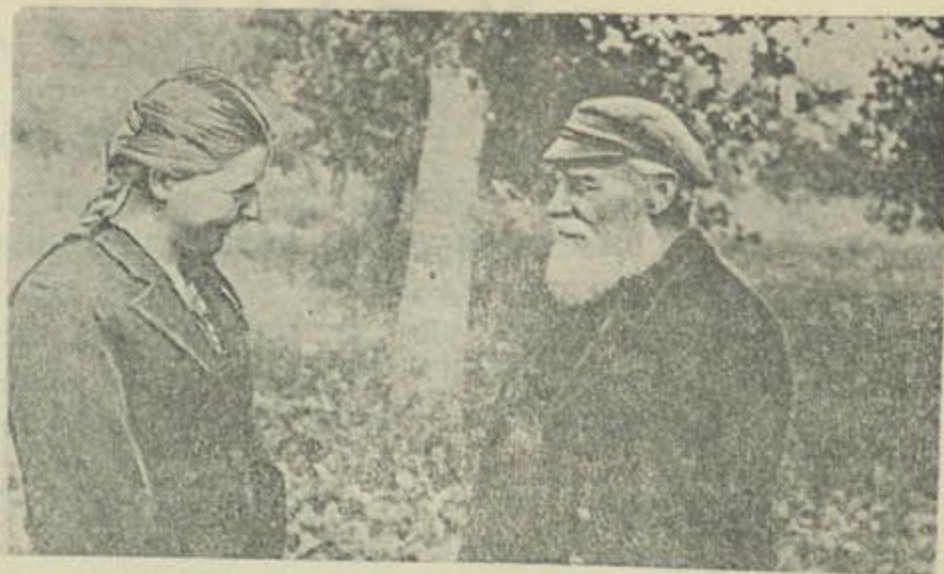
Праз некалькі дзён пачалося жніво. І тады дзяўчаты не ведалі адпачынку—працавалі ад зары да позняга вечара. У полі снедалі і абедалі. Не хацелі траціць ні адной хвіліны часу. Марыя і Надзея Раманюкі, Люба і Тамара Шкурко штодзённа выжыналі больш двух норм. Старанна працавалі Юля, Люба і Еўдакія Раманюкі, Соф'я Шкурко. Адзіны ў звяне юнак Іван Раманюк у гэты час знаходзіўся на варце па ахове ўраджаю. Дзяўчаты старанна зберагалі кожнае зярнятка, кожны каласок.

Чатыры велізарныя скірды жыта, дзве скірды пшаніцы і ячменю былі вынікам самаадданай працы комсamoлак на жніве.

30 ліпеня ўначы дзяўчаты сталі да малатарні. Сюды прышлі і пажылыя калгаснікі. Усе чакалі рэкорднага ўраджаю. І вось першы сноп пайшоў у барабан. З латка малатарні пасыпалася літае зерне. Вось ужо абмалочана

Першай на працадні атрымлівае аванс лепшая стаханайка, член звяна Марыя Раманюк (справа); выдае хлеб кладаўшчык калгаса Цімафей Архіпавіч Шкурко.

Вялікую дапамогу ў атрыманні высокага ўраджаю аказаў старэйшы калгаснік інспектар па якасці Сяргей Савельевіч Катэён.

На здымку: Тамара Шкурко гутарыць з Сяргеем Савельевічам.

жыта з першага гектара. Мяшкі з зернем ляжаць на вагах. Весаўшчык урачыста называе лічбу—207 пудоў!

Тры дні і тры ночы працавалі дзяўчаты на малатарні. З першых васьмі гектараў жыта, пасеяных на папары, намалацілі 24 тоны 100 кілограмаў зерня. Гэта выходзіць па 30 цэнтнераў і 12 кілограмаў на гектар. З чатырох-жа гектараў жыта, пасеяных па пшанічнаму адвароту, сабрана па 11 цэнтнераў 39 кілограмаў зерня з кожнага гектара. Ураджай пшаніцы складае па 13 цэнтнераў 26 кілограмаў і ячменю—па 16 цэнтнераў 86 кілограмаў на гектар.

Комсамольскае звяно Тамары Шкурко дало Радзіме каля 35 тон залатога зерня. Яно з чэсцю выканала сваё абавязацельства і слова, данае таварышу Сталіну.

* * *

Лёгкі дымок уецца над дахамі сялянскіх дамоў. Па вёсцы разносіцца пах свежапечанага хлеба—хлеба новага ўраджаю. Калгаснікі атрымалі аванс па 1.200 грамаў зерня на працадзень.

Арцель «Чырвоная ніва» закончыла касавіцу збожжа. Калгаснікі з гонарам выканалі сваю першую запаведзь—разлічыліся з дзяржавай па хлебапастаўках і натураплаце за работу МТС. Поўным ходам ідзе абмалот...

У калгасныя свірны няспынна плыве залатое зерне. Мяркуючы па першых выніках малацбы, члены арцелі падлічваюць вагу працадня. Усе выходзяцца на тым, што ён будзе ў 4—5 разоў большы леташняга.

— Нам ёсць чым пахваліцца роднаму Сталіну,—заяўляюць калгаснікі. — Сваё слова трымаем моцна.

І калі гаворыш з членамі арцелі аб ураджаі, аб калгасным працадні, яны з удзячнасцю ўспамінаюць слаўныя справы звяна Тамары Шкурко, працавітых дзяўчат-комсamoлак, якія смела пераадолелі цяжкасці на шляху да пастаўленай мэты і натхнілі на доблесную працу, на барацьбу за высокі сталінскі ўраджай усіх калгаснікаў.

Калгас «Чырвоная ніва»,
Брагінскага раёна,
Палескай вобласці

УЗЫХОДЖАННЕ

П. ЗАХАРАЎ

Цудоўна прырода ў жніўні! І сонца, і неба, і поле, і нават самае паветра—нейкія асабліва пяшчотныя, атуляюць чалавека любоўю і цёплаю ласкай. Прырода быццам спецыяльна пасылае людзям такі час, каб аддзякаваць хлебарабаў за іх нястомную працу. Яна нібы гаворыць ім:

— Пракланяюся прад вамі і радуся разам з вамі!

І заўважце: чым больш гэтай ціхай, цёплай ласкі пасылаюць жніўнскія дні, тым ярчэй асветлены радасцю твары працаўнікоў зямлі.

Можа я і памыляюся, але так прынамсі думаю, сядзячы на прыдарожным узгорку, паглядаючы на шырокія палі і слухаючы спакойныя, поўныя гордасці расказы калгаснікаў: брыгадзіра Накцава Захара Фёдаравіча, палявога вартаўніка Філіцыяна Мінаевіча і двух комсамольцаў-аратыў. Іх словы пацвярджалі мае думкі, прымушаючы верыць у крыху наіўныя свае параўнанні.

А не верыць было нельга!

Калгас імя Панамарэнка—гэта пяць вёсак, што прыгожай дугою раскінуліся на левым беразе Свіслачы. Прасторныя хаты з палісаднікамі, чыстыя дворыкі з гаспадарчымі будынкамі без слоў гавораць аб здаровым гаспадарчым укладзе калгаснікаў. Светлажоўтыя стагі жытняй, ячменнай, пшанічнай саломы ля гумнаў, 100 сытых, гладкіх коней, 120 дойных кароў, 10 свінаматак з прыплодам, 250 гусей толькі пацвярджаюць думкі аб гаспадарчай магутнасці калгаса. А гэтыя людзі, што са мною сядзяць на ўзгорку, і вось тыя, што вяртаюцца з поля а дзесятай гадзіне вечара, гаворыць аб галоўным: аб тым, што нястомная праца бурліць у калгасе, што ёй падпарадкавана ўсё, што яна стварыла і стварае ўсе гэтыя багацці.

У калгасе 120 гаспадарак, зямлі ворнай з угоддзямі 350 гектараў. Вядома, зямля вельмі капрызная, яна паддаецца толькі ўмелым працавітым рукам, але ўдзячнасць яе ніколі не менш за капрызаў.

Пясчаныя раўніны і ўзгоркі, забалочаныя нізіны вельмі цяжка перарабіць на свой лад. Патрэбны вялікія намаганні ў працы, няўхільнае імкненне да перамогі. Але і тут трэба памятаць вялікі закон: «Дзень год корміць».

Вайна знісіліла калгасную зямлю. Трэба было ўсё пачынаць спачатку, кожны кавалачак зямлі, кожны лужок выпесціць як дзіця, накарміць, напайць, каб вярнуць ім пладавітасць, а сабе—даваеннае багацце і добрабыт. І ўсё калгаснікі, ад мала да вяліка, паставілі перад сабой такую мэту і павялі дружнае наступленне на зямлю.

Яркім і павучальным вынікам гэтай барацьбы з'яўляецца цяперашні год.

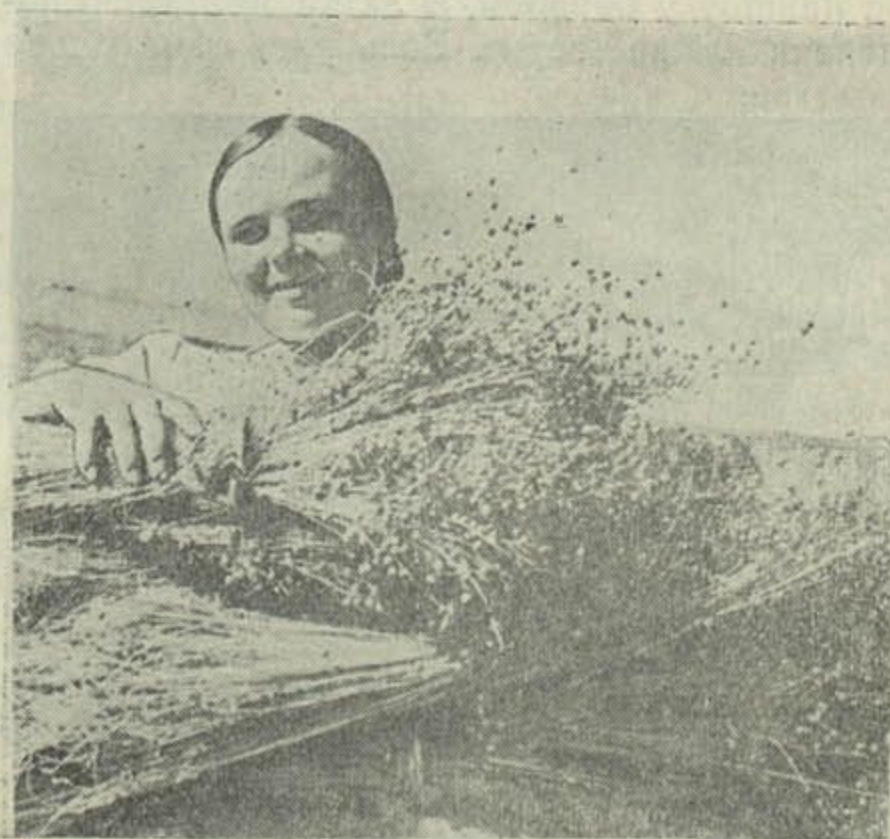
На агульным сходзе калгаснікі паставілі дабіцца ўраджаю збожжа па 13—14 цэнтнераў з гектара і прынялі для гэтага энергічныя меры.

У мінулую восень, да ворыва папару, калгас сабраў увесь да жменькі гной і склаў яго ў асобных хавальніках: дорагакаштуючы аміяк не павінен быў улятучвацца. Калі пачалося ворыва, гной вывезлі на поле і адразу-ж, следам за разбіўшчыкамі, заворвалі яго. На схілах узгоркаў аралі толькі ўпоперак, каб веснавыя воды не зніклі раней часу. Баранавалі так, каб не пакінуць у зямлі ніводнага травяністага кавалачка дзёрну, не даць ходу пустазеллю. Ведаючы, што пясчаныя глебы хутка выветрываюцца, што ў выпадку маласнежнай зімы насенне можа загінуць, засявалі поле глыбока, надзейна, так, каб ні мароз, ні птушкі не маглі гаспадарыць.

Вясна парадавала калгаснікаў. Азімыя раня закаласавалі і, здавалася, можна было застацца спакойным за жыта і пшаніцу. Але наперадзе—лета. Засушлівыя вятры могуць выдуць з зямлі спажывныя сокі, жыта і пшаніца ў самым росквіце могуць змізарнець, а разам з імі рухнуць усе надзеі на багаты ўраджай. Магчымую няўдачу трэба папярэдзіць. І калгаснікі нястомна працавалі на полі: да травянікі выбіралі пустазелле, падкармлівалі азімыя мінеральным угнаеннем, для затрымкі дажджавой вады рабілі ў барознах земляныя бар'еры.

Тым часам ўзыходзілі яравыя. І так дружна, так пышна, што не магло быць сумнення ў добрым ураджай. Але жанчыны не вылазілі з яравых, праполвалі, падкармлівалі і нават акучвалі роўныя нітачкі пшаніцы і ячменю.

За вялікімі клопатамі па догляду за пасевамі, гародамі, жывёлай прывалілі яшчэ большыя—уборка ўраджаю.

У калгасе «Чырвоны Барацьбіт» Хойніцкага раёна Палескай вобласці вырашчаны добры ўраджай ільну. На здымку: стаханайка Надзя Белаш на ўборцы.
Фота М. Аркадзьева

ПАСЛЯ ЖНІВА

Садзіцца яскравае сонца за гаем,
Высокім, зубчатым.
І песні над полем высока лунаюць —
Спяваюць
Дзяўчаты.

Снапоў навазілі за дзень яны многа
Без усякай прынуці,
Ды толькі не чуюць,
Не знаюць знямогі
Іх ногі
І рукі.

Дзяўчаты ідуць з баяністам Іванам —
Хлапцом зухаватым,
Які на жніярцы
Старанна,
Аддана
Занят быў у працы.

Шумлівым вяночкам яго акружылі
І кожнай здаецца,
Што Янка—хлапчына ім любы і мілы,
Найлепшы у свеце.

Глядзяць яму ў шэрыя вочы дзяўчаты
І ласкава просяць
Сыграць на баяне ля новае хаты
Калгаснае вёскі.

А Янка сярдзіта для выгляду хмурыць
Чарнявыя бровы.
Не кажа ні Ганне, ні Надзі, ні Шуры
Ніводнага слова.

І толькі да вёскі яны падыходзяць,
Гаворыць: «Адстаньце!
Сягодня я працаю
Надта заморан —
Не стану іграць вам!»

І крочыць спакойна ў абнімку з баянам
Хлапчына дахаты.
За ім паглядаюць
Сумліва, тужліва,
Уздыхаюць дзяўчаты.

«Жартуе наш Янка, не пойдзем дадому —
Мякчэйшым ён стане,
Як з вокан угледзіць,
Што сэрцайка томіць, —
Смуглявую Аню.

Не сцерпіць — і вуха к баяну прыложыць,
Мяхамі пацягне
І гучнай музыкаю вёску ўстрывожыць —
Гуляцьцем да рання».

На гукі баяна вясёлай гурбою
Зыходзяцца хлопцы—
І смех і пацеха вячэрняй парою
У калгаснай у вёсцы.

Як сонейка раніцай выйдзе з-за гаю
І поле азлоціць,
Там песні дзяўчатак ізноў залунаюць
Для спору ў рабоце.

Першым, як заўсёды, пачаўся сенакос. Рэдка каму ўдаецца павярнуць гэту справу так, як павярнулі яе людзі калгаса імя Панамарэнка. За шэсць дзён лугі былі скошаны, сена звезена ў хлявы, пастаўлена ў стагі ля стайняў, норма здана дзяржаве. За шэсць дзён—каля 80 гектараў! Моцна дапамагло спаборніцтва паміж брыгадамі. Касілі ўсе, хто мог трымаць касу ў руках, сядзець на касілцы, на конных граблях. Убіралі ўсе, хто мог трымаць граблі і вілы ў руках, таптаць вазы, кіраваць канём... Ні адна кропля дажджу не замачыла сена.

Без адпачынку перайшлі да жніва, абмалоту. Не пераводзячы дыхання, працавалі на палях і на таку, з сярпом і граблямі, ля малацілак і веялак. З чацвертай гадзіны раніцы да адзінаццатай вечара гучэла ўсюды вялікая музыка працы. Ніхто не заўважаў стомленасці. Людзі працавалі з энтузіязмам, хмельныя ад водыру зерня, саломы, ад малацільнага пылу, ад прадчування багатага ўраджаю. Пяць дзён гучэла гэта музыка, пакуль убралі з поля. За гэтыя-ж пяць дзён калгас першым у раёне адчытаўся перад Радзімай, здаўшы дзяржаве 36 тон адборнага зерня. Агульны ўраджай збожжавых па калгасу—13,5 цэнтнера з гектара.

Вынікі ўборкі канчаткова паказалі, што калгас упэўнена ўзыходзіць па ступенях цяжкасцей да багацця. Калі летась насенныя фонды засыпаліся скромна, то сёлета яны патроены, і атрымаўся лішак. Калі ў мінулую восень палі засявалі далёка не першагатунковым насеннем, то цяпер у зямлю ўпадзе адборнейшае зерне. Каштоўнасць працядня непараўнальна з мінулым годам: яна вызначаецца

ў кілограм збожжавых, 8—10 кілограм бульбы, 4—6 кілограм гародніны, 2—3 рублі грашыма... Гэта—прыблізна! Але ўперадзе яшчэ багацейшыя даходы з 50 гектараў гародаў, з кароў, авечак, гусей... Яшчэ не цвёрда вызначыўся ўраджай бульбы, паколькі расці ёй яшчэ цэлы месяц...

Хто-ж з'яўляецца галоўным у імклівым узыходжанні калгаса на вяршыні чалавечага добрабыту?

Людзі! Сумленныя, нястомныя калгаснікі, якія любяць сваю зямлю, свае справы, свае агульныя мэты. Сярод іх можна назваць Яніну Корзюк—працавітую работніцу, масцярыцу на ўсе рукі; Корзюк Анну, якая не ўступала Яніне па прагнасці да работы; Таццяну Сямёнаву, Ефрасінню Суслову—лепшых жней, аратых, касцоў, гароднікаў, не прапусціўшых ні адной хвіліны рабочага часу; Леакадзію Мінкевіч і іншых.

Пра сваіх жанчын-калгасніц брыгадзір Захар Фёдаравіч адзваецца з вялікім гонарам:

— Нашы жанчыны—асноўная сіла калгаса!

Не, цяжка ўкласці ў звычайныя словы хвалючыя справы ўсіх гэтых людзей. Аб іх трэба пісаць паэмы, складаць песні, каб іншыя вучыліся дарогам узыходжання да шчасця.

І нездарма нам усміхалася прырода: яна бачыла вялікія справы хлебарабаў і ведала аб выніках іх плённай працы.

Сэрца нашай Радзімы

Слаўны шлях развіцця за восем вякоў прайшла Масква. Першае летапіснае ўпамінанне аб Маскве адносіцца да 1147 года. Паводле старога падання, землі ля берагоў ракі Масквы належалі багатаму баярыну Кучку. Ды палюбіліся яны суздальскаму князю Юрыю Доўгарукаму. Пакарыў ён баярына і заўладаў яго землямі, а праз некалькі год на высокім узгорку, пры злучэнні рэк Масквы і Няглінай, залажыў «мал горад», назваўшы яго па імені ракі—Масквою. У 1156 годзе была пабудавана першая крэмлёўская драўляная сцяна.

Ішлі гады. Расла Масква. Знаходзілася яна якраз у цэнтры той тэрыторыі, дзе складвалася руская на-роднасць, што мела вялікае значэнне ў далейшым раз-віцці горада.

Хуткаму росту Масквы вельмі спрыяла яе геагра-фічнае становішча. Стаяла яна на бойкім месцы, дзе крыжваліся дарогі на Твер і Яраслаўль, на Ноў-гарад і Смаленск, на Серпухоў і Калугу. Водныя шля-хі звязвалі яе з Балтыйскім морам і з Каспійскім. Рэкі Масква, Яуза, Ака і Волга працякалі праз рускія дры-мучыя, у той час непраходныя, лясы і служылі зруч-нымі шляхамі, па якіх купцы маглі перавозіць свае тавары ў летні час вадою, а ў зімовую пару па іх ля-дзянай роўнядзі.

Ваколіцы Масквы таксама мелі значныя выгады. Заліўныя лугі служылі добрай пашай, у рэках вадзі-лася шмат рыбы, дрымучыя лясы давалі будаўнічы ма-тэрыял. Ад варожых набегав ахоўвалі горад непра-ходныя балоты і лясы. Усё гэта прыцягвала ў Маскву многа пасяленцаў.

Ужо ў канцы XIII века Масква становіцца стольным горадам невялі-кага Маскоўскага княства, набывае палітычны ўплыў, канцэнтруе на-цыянальныя сілы супроць ненавіс-нага татарскага ярма.

Дзмітры Данской аб'єднаў вакол Маскоўскага княства даволі значную тэрыторыю будучай рускай дзяржа-вы. У 1380 годзе ён сабраў значныя сілы і на Куліковым полі разбіў вой-ска Мамаі. Перамога над татарамаі яшчэ вышэй узняла аўтарытэт Мас-коўскага княства. Масква становіц-ца цэнтрам барацьбы за незалеж-насць. Татарскае ярмо было скінута канчаткова праз 100 год пасля Ку-лікоўскай бітвы, пры вялікім князі Іване III.

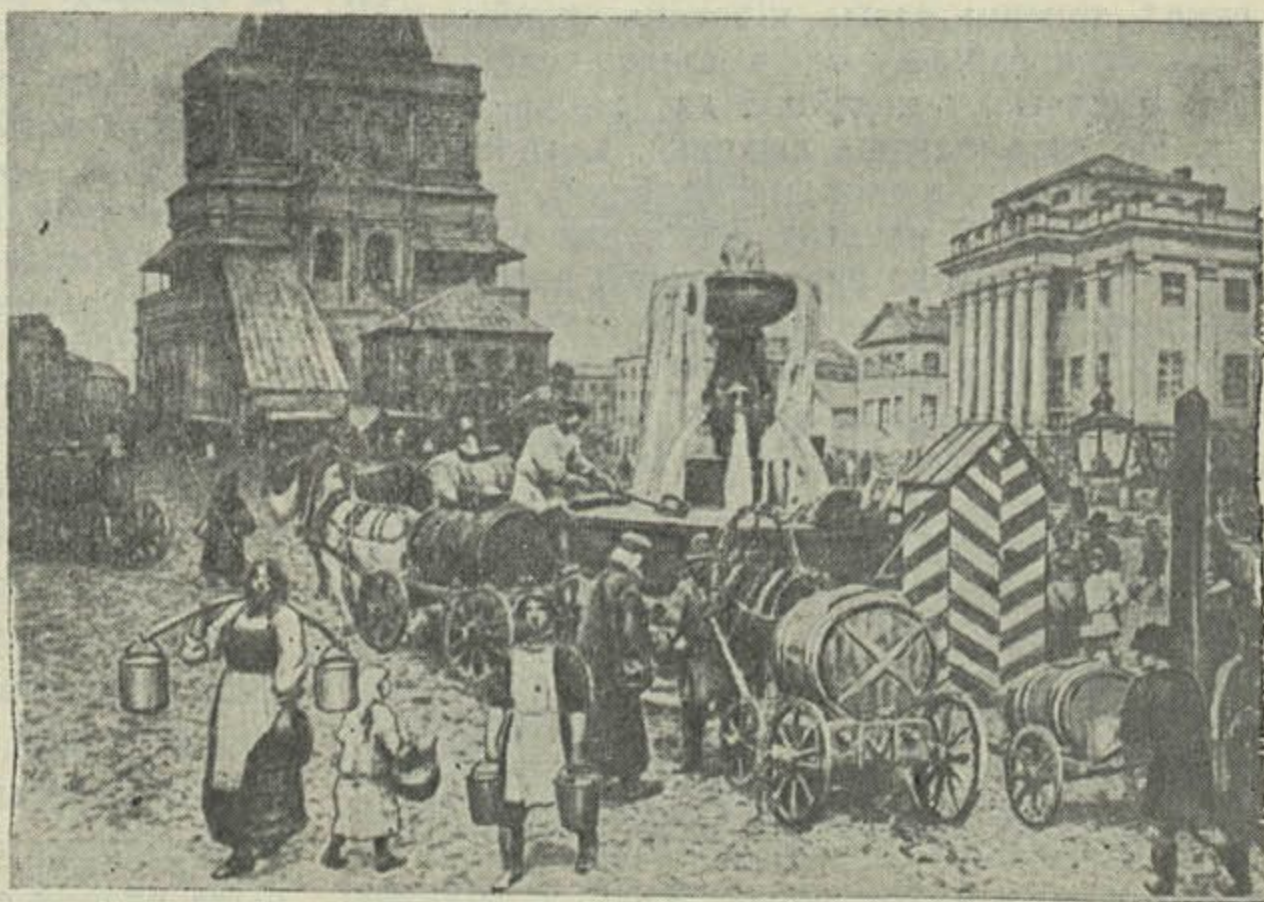
К канцу XV века Масква ста-новіцца сталіцай магутнай рускай нацыянальнай дзяржавы, добра ўма-цаваным вялікім горадам. Дзмітры Данской склаў з белага камяня крэ-млёўскую сцяну і вежы, з таго часу Маскву называлі «Белакаменнай».

Іван III збудаваў новую сістэму ўмацаванняў. Пры ім белыя крэмлёўскія сцены былі заменены чырвонымі цаглянымі і вакол Крэмля створаны прасторныя плошчы. У XVI веку гэтыя плошчы былі абнесены каменнай сцяной і атрымалі назву Кітай-горада. Трэцяя сцяна ўмацаванняў пабуда-вана пры Барысе Гадунове з белага камяню, і абнесе-ная ёю тэрыторыя атрымала назву Белага горада. Чацвёртае абароннае кальцо было абнесена «земляным валам» (на месцы цяперашняга Садовага кальца). Та-кім чынам Масква ператвараецца ў непрыступную крэпасць і разрастаецца ў вялікі гандлёвы горад. Вы-растаюць новыя слабоды рамеснікаў, маскоўскія пры-гарады ўцягваюцца ў межы горада.

Масква ўжо ў той час была вельмі маляўнічай. Над горадам узнімалася вялікая колькасць царкоўных ве-жаў, над якімі панавала, як сімвал магутнасці рускай дзяржавы, званіца Івана III. У 1555 — 1560 гадах Іван Грозны ў часец перамогі над Казанню і далучэння яе да свайго княства пабудаваў на Чырвонай плошчы ў прыгожым рускім стылі Пакроўскі сабор (сабор Ва-сілія Блажэннага), які захаваўся і да нашых дзён. У Кітай-горадзе вырас «Друкарскі двор», у якім першым рускім друкаром Іванам Фёдаравым у 1564 годзе была выпушчана першая руская друкаваная кніга.

Шматвяковая гісторыя Масквы адметна вялікімі па-дзеямі. Масква была арэнай барацьбы рускага народа за сваю незалежнасць. Яна з'яўлялася сведкай бунтоў і паўстанняў рускага народа супроць царскага ўрада, баяр і купцоў.

У 1713 годзе Пётр I перанёс сталіцу рускай дзяр-

Сухарава вежа і Сухарайская плошча ў Маскве ў 70-я гады XIX в. (з карціны Васнецова)
Фотахроніка ТАСС

жавы з Масквы ў Санкт-Пецярбург. Але Масква засталася сэрцам Расіі. Яе эканамічнае і культурнае значэнне ніколі не зменшылася. Да яе цягнуліся ўсе гандлёвыя шляхі. Яна з'яўлялася ўсерасійскім рынкам. Раслі рамёствы, прамысловасць, расло насельніцтва Масквы, а з ім і новыя дамы, гандлёвыя пасады, каменныя палацы.

Указам Пятра I ў Маскве былі адкрыты Школа матэматычных навук і Ваенна-інжынерная школа. З асяродка простага народа вылучыўся выдатны рускі самарадак, геніяльны вучоны—Міхаіл Васільевіч Ламаносаў. У 1755 годзе Ламаносаў заснаваў першы ў Расіі Маскоўскі ўніверсітэт, які стаў магутным цэнтрам асветы. Яго выхаванцамі былі славытыя Фёнавін, Карамзін, Грыбаедаў, Лермантаў, Белінскі, Герцэн, Огарэў.

У Маскве закладзены асновы рускага тэатра.

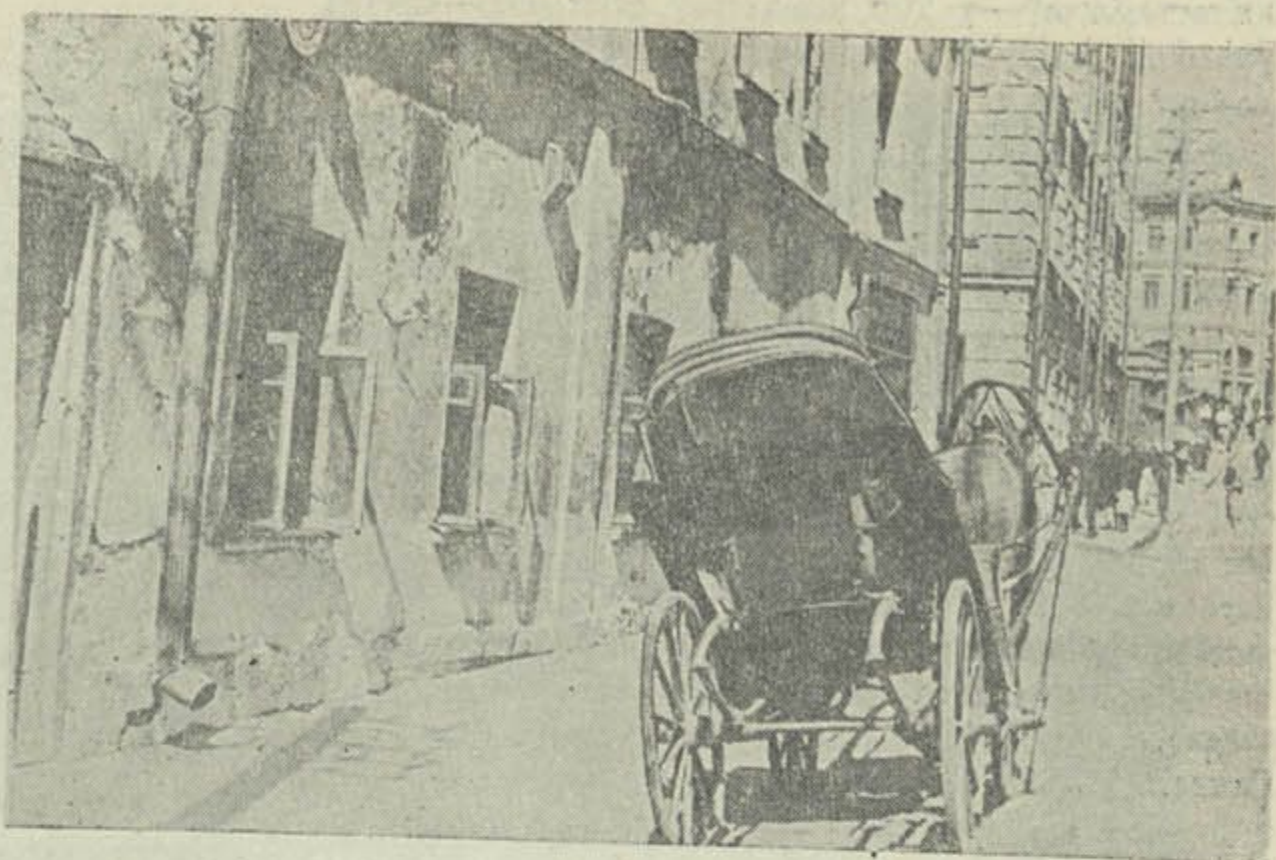
Масква ў XVIII веку была сталіцай дваранскай. Вялікія рускія зодчыя Бажэнаў, Казакоў упрыгожылі яе сваімі выдатнымі тварэннямі. Яны збудавалі цудоўныя палацы з раскошнымі садамі, паркамі, аранжэрэямі. «Дом Пашкова» (стары будынак бібліятэкі Леніна), будынік I Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, Сената ў Крэмлі (цяпер будынак Савета Міністраў) і безліч іншых чаруюць і цяпер характам сваіх архітэктурных форм.

Выключную ролю ў гісторыі Расіі адыграла Масква ў пачатку XIX века, калі выступіла арганізатарам і духоўным кіраўніком гераічнай барацьбы рускага народа ў час напалеонаўскага нашэсця.

У імя выратавання Расіі вялікі рускі палкаводзец Кутузаў рашыў адвесці свае войскі ад Масквы. Амаль усе насельніцтва пакінула горад, каб не трапіць пад уладу чужаземных захопнікаў. Пакідаючы Маскву, рускія патрыёты падпалілі яе. Вораг не мог скарыстаць яе багаццяў і неўзабаве вымушан быў адступіць.

Спустошаная, спаленая Масква прадстаўляла сабой страшэннае відовішча. Але воля рускага народа яна хутка была адноўлена. Зноў выраслі жылыя дамы, фабрыкі, гандлёвыя памяшканні, у горад пацягнуліся асобы з хлебам. У нейкай кароткі тэрмін з руін і попелу ўстала Масква, яшчэ больш прыгожая і велічная.

К сярэдзіне XIX века Масква ператваралася ў прамысловы цэнтр. Маскоўскае дваранства, што жыло коштам прыгоннай паднявольнай працы, зыходзіла са сцэны. На змену яму ўзнімалася буржуазія. З бурным ростам прамысловасці, пасля адмены ў 1861 г. прыгоннага права, пачаў расці рабочы клас Расіі. Маскоўскі пролетарыят хутка ўсведаміў свае класавыя інтарэсы і задачы. Узнікшы ў Маскве марксісцкія гурткі аднаўлялі ў 1894 годзе ў «Рабочы саюз» — першую маскоўскую рэвалюцыйную сацыял-дэмакратычную арганізацыю.

«Пейзаж» старой Масквы. Зараддзейскі завулак.
Фота Свдэль

Узброенае паўстанне пролетарыята ў першай рускай рэвалюцыі 1905 года пачалося ў Маскве. Баявыя дружны маскоўскіх рабочых гераічна адбівалі атакі царскіх войск на Чырвонай Прэсні.

У кастрычніку 1917 года, у дні рашаючых баёў рэвалюцыйных сіл рускага народа, маскоўскі пролетарыят са зброяй у руках змагаўся за звяржэнне буржуазіі.

Праз поўгода пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Маскву пераносіцца сталіца з Петраграда. Масква стала цэнтрам сацыялістычнай дзяржавы.

У старажытным Крэмлі працаваў заснавальнік большэвіцкай партыі, стваральнік першай у свеце савецкай дзяржавы—бясмертны Ленін. У Маскве жыў і працуе геніяльнейшы мысліцель нашай эпохі—вялікі Сталін.

Масква—сапраўднае сэрца вялікага Савецкага Саюза, палітычны, навуковы і культурны цэнтр нашай Радзімы.

У Маскве знаходзіцца савецкі ўрад, усе вышэйшыя дзяржаўныя ўстановы. У Маскве была распрацавана і прынята Вялікая Сталінская Канстытуцыя. Тут вялікі Сталін распрацаваў геніяльны план разгрому гітлераўскіх полчышчаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. У Маскве выбраннікі народа на сесіі Вярхоўнага Савета зацвердзілі план новай сталінскай пяцігодкі. Ажыццяўленне гэтых грандыёзных замыслаў народа дазволіць нам дасягнуць і значна перавысіць даваены ўзровень развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі, вышэй узняць жыццёвы ўзровень працоўных.

У Маскве—буйнейшым культурным цэнтрам Савецкага Саюза—звыш 80 вышэйшых навучальных устаноў, у якіх займаецца больш 112.000 студэнтаў, 60 музеяў, якія штодзённа наведваюць да 200.000 чалавек, Трэцякоўская галерэя, 26 оперных і драматычных тэатраў, 500 бібліятэк, сярод якіх—буйнейшая ў свеце публічная бібліятэка імя Леніна; паліцы яе

кнігасховішчаў—у 200 кілометраў даўжынёю—могуць умясціць дванаццаць мільёнаў кніг. Бібліятэку наведвае штодзённа да 3 тысяч чалавек.

Масква—буйнейшы цэнтр друкавання кніг. Тут у велізарных тыражах друкуюцца творы Лешіна і Сталіна, выдаюцца дзесяткі журналаў і газет і рассылаюцца ва ўсе канцы нашай неасяжнай краіны.

Масква—буйнейшы прамысловы цэнтр. Яе прамысловая прадукцыя к 1940 году ў 21 раз перавысіла дарэволюцыйны ўзровень. Прадукцыя цяжкай прамысловасці складала больш паловы ўсёй прадукцыі маскоўскіх прадпрыемстваў. За гады савецкай улады ў Маскве выраслі велізарныя заводы складанага і дакладнага машынабудаўніцтва, электратэхнікі, хіміі. Хутка развіліся лёгкая прамысловасць, буйная паліграфічная, швейная, харчовая. Перад вайной Масква давала, прыкладна, $\frac{1}{7}$ усёй прамысловай прадукцыі Савецкага Саюза.

Паводле перапісу 1939 года, у Маскве налічвалася 4.137 тыс. жыхароў. Хуткі рост насельніцтва патрабаваў карэннай рэканструкцыі горада. У чэрвені 1935 года на прапанове таварыша Сталіна апублікаваны план рэканструкцыі сталіцы. Зніклі вузкія крывыя вуліцы, на іх месцы праялі шырокія асфальтавыя магістралі і плошчы.

За гады сталінскіх пяцігодак у Маскве пабудавана больш 6 мільёнаў квадратных метраў жылой плошчы. На месцы домаў у адзін паверх выраслі шматпавярховыя прыгожыя будынкі, выдатныя заводскія пасёлкі, створаны тралейбусны і трамвайны паркі.

У маі 1935 года пачаў працаваць метрапалітэн—электрычная падземная чыгунка. Цяпер кожны трэці пасажыр, што праяжджае па Маскве, карыстаецца метро, якое мае 29 станцый, падобных на палацы з мрамору, граніту, нержавеючай сталі.

Штодзённа метро перавозіць 2 мільёны чалавек. У пасляваеннай пяцігодцы ў строй уступіць новая лінія метро даўжынёю ў 20 кілометраў.

Вялікай падзеяй у жыцці масквічоў з'явілася адкрыццё канала Масква—Волга. Насосныя станцыі перакачваюць воды ракі Волгі ў раку Маскву. Ужо ў гэтым годзе на кожнага жыхара прыходзіцца па 300

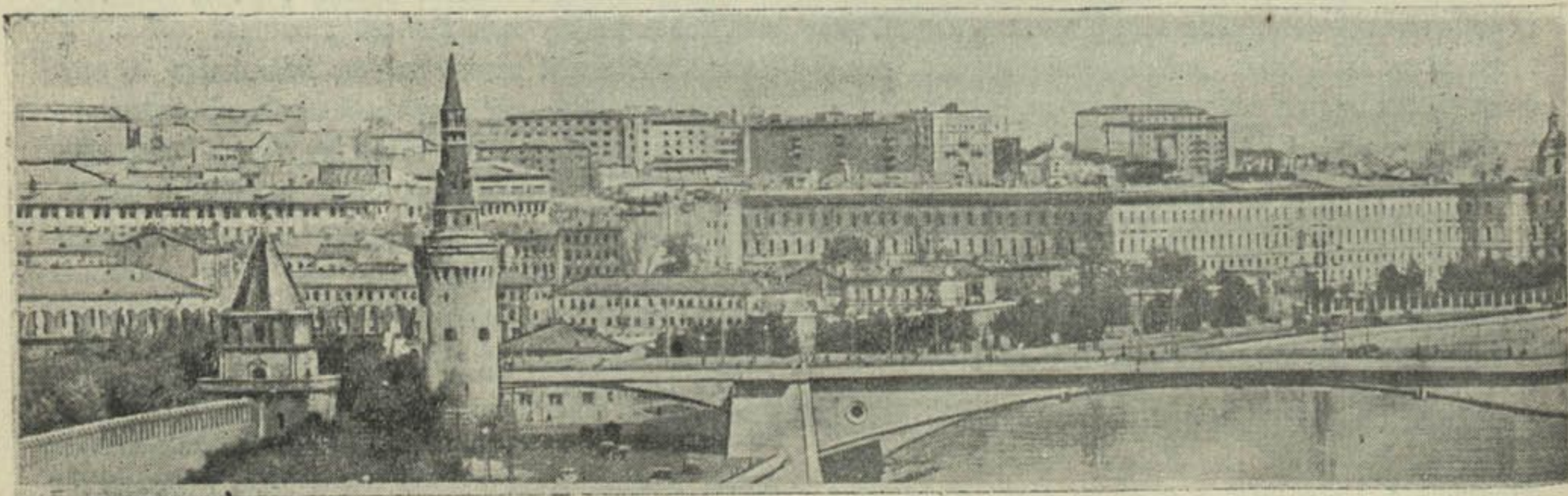
Масква сёння. У скверы каля Вялікага тэатра.
Фота В. Вельяшова

літраў вады ў суткі. За дзесяць год па каналу перавезена столькі грузаў, што каб іх змясціць у вагоны, то чыгуначны састаў расцягнуўся-б ад Масквы да Ахоцкага мора; акрамя таго, перавезена 25 мільёнаў пасажыраў.

Берагі ракі Масквы на працягу каля 100 кілометраў ашрануліся ў цвёрды граніт. Праз раку пракладзена 11 новых прыгожых мастоў.

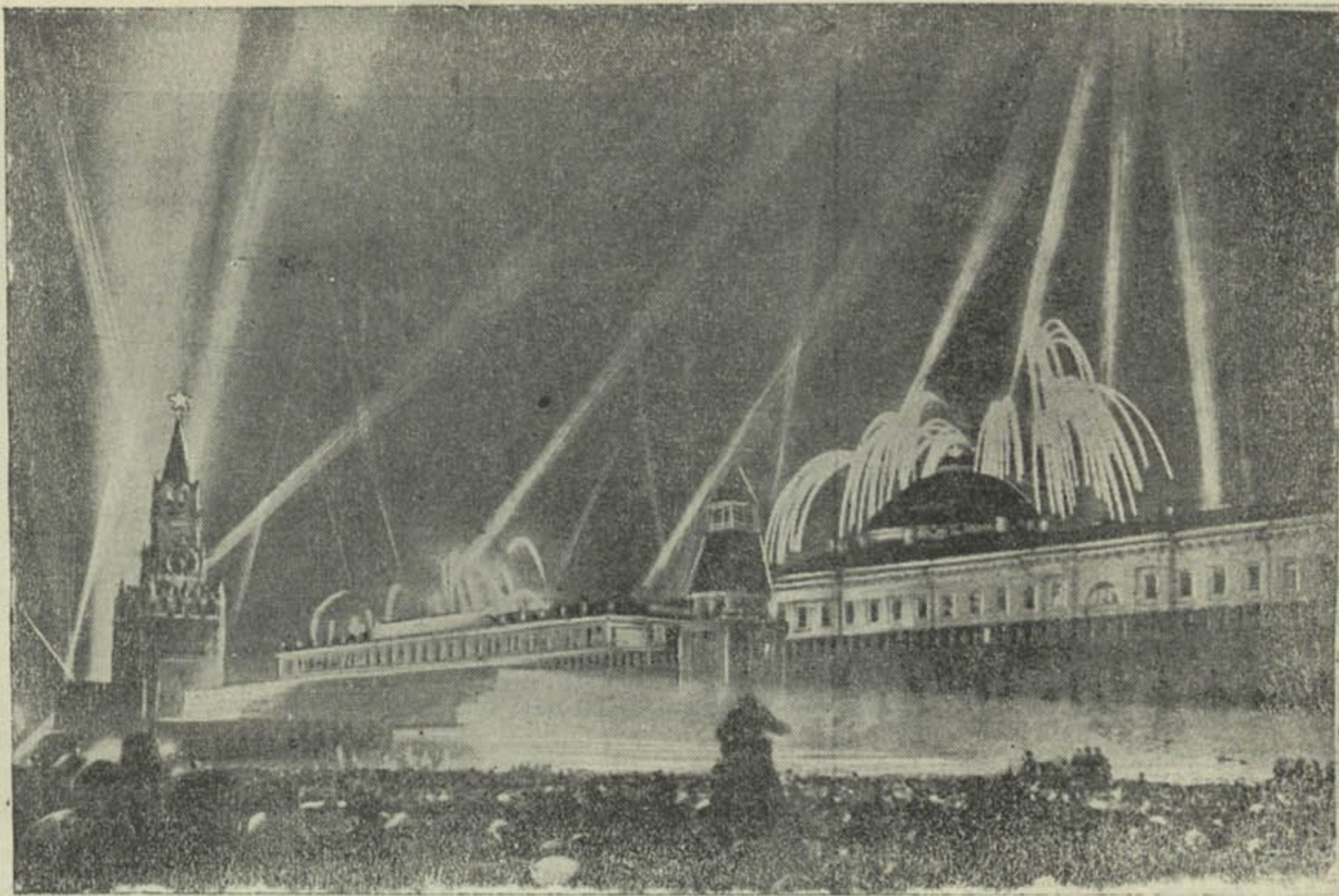
Планам новай пяцігодкі ў Маскве прадугледжана будаўніцтва 32-х павярховага будынка для тасцінцы, двух 26-павярховых і пяці 16-павярховых, якія значна ўпрыгожаць сталіцу. Новы газавод забяспечыць газам усе маскоўскія будынкі. Яшчэ больш разаўецца трамвайная і тралейбусная сетка. К 1950 году па гораду будзе курсавать 5000 тралейбусаў.

У Маскве—найвялікшым горадзе краіны сацыялізма—усё дарослае насельніцтва занята плённай творчай працай. Безліч трамваяў, тралейбусаў, паяздоў, метро штодня развозяць па прадпрыемствах і ўстановах звыш мільёна рабочых, сотні тысяч спецыялістаў і служачых. Мільёны масквічоў снаборнічаюць за датэрміновае выкананне новай пасляваеннай пяцігодкі, за новыя поспехі ў імя працітанна Радзімы. Іх працоўныя подзвігі служаць прыкладам для ўсіх савецкіх людзей.

Масква сёння.

Фота В. Данілава

Салют у Маскве ў Дзень Перамогі.

Фота В. Данілава

Усяму свету вядома мужнасць і стойкасць масквічоў у суровыя гады Айчынай вайны. Разам з усім савецкім народам узняліся яны на абарону сваёй радзімы. У 1941 годзе, калі нямецкія браніраваныя полчышчы ірваліся к Маскве, каля поўмільёна жыхароў сталіцы, рознага ўзросту і прафесій, вышлі на збудаванне абарончых рубяжоў.

За гады Вялікай Айчынай вайны Масква дала 130 тысяч добраахвотнікаў, сотні тысяч дзяўчат і юнакоў сталі кваліфікаванымі рабочымі, замяніўшы сваіх бацькоў і братоў, якія пайшлі на фронт. 400 тысяч рабочых і работніц павысілі прадукцыйнасць працы ўдвая, працуючы за сябе і таварыша-франтавіка.

Масква садзейнічала хутчэйшай перамозе над ненавісным ворагам. Вось чаму звыш мільёна масквічоў заслужана носяць на грудзях медаль «За абарону Масквы».

Масква—сэрца нашай Радзімы—дорага кожнаму савецкаму чалавеку. Бязмежную любоў шматмільённага і шматнацыянальнага нашага народа добра выказаў у сваім творы «Думы пра Маскву» лаўрэат Сталінскай прэміі Пятрусь Броўка:

Ты, Масква,—сэрца любай Айчыны,
Маці нашым усім гарадам,
Як ты дорага, родная, нам—
Беларусу, літоўцу, грузіну,
Латышу, чувашу, армяніну—
Усім тваім незлічоным сынам.

Працоўныя Беларусі, як і працоўныя іншых саюзных рэспублік, адчуваюць штодзённую дапамогу Масквы—сталіцы нашага вялікага Савецкага Саюза. Большэвіцкая партыя, правадыры народаў—Ленін і

Сталін—яшчэ на зары рэвалюцыйнага руху ў Расіі многа займаліся вырашэннем нацыянальнага пытання. Дзякуючы іх клопатам беларускі народ атрымаў сваю дзяржаўнасць, назбавіўся спрадвечнай галечы і прыгнечання. Пры брацкай дапамозе Масквы і ўсяго савецкага народа расла і мацнела Савецкая Беларусь, расцвітала яе эканоміка і культура.

І Масква нам падсобіла многа,
З ёю кожны наш дзень устае,
З ёй ўзнялі мы нівы свае.

Усе нашы поспехі, усе дасягненні звязаны з Масквой. Непрыступнай крэпасцю стаяла яна ў гады вайны, усяляючы сілы і веру ў сэрцы ўсяго савецкага народа.

У Маскоўскім Крэмлі бязвыезна знаходзіўся найвялікшы геній чалавецтва—мозг і сэрца нашай краіны—таварыш Сталін, пад мудрым кіраўніцтвам якога была атрымана сусветна-гістарычная перамога над нямецкімі захопнікамі.

Пад мудрым кіраўніцтвам таварыша Сталіна, пры брацкай дапамозе ўсіх народаў Савецкага Саюза і, у першую чаргу, вялікага рускага народа, паспяхова ідзе аднаўленне разбуранай вайной народнай гаспадаркі нашай рэспублікі. Беларускі народ славіць Маскву:

Будзь-жа слаўна на вечныя годы,
Нельга сэрцу ў любові стрываць,
Поўна дум пра цябе галава,
Да цябе ўсе хінуцца народы,
Што ад сэрца спяваюць заўсёды:
— З намі Сталін і наша Масква!

БЮДЖЭТ БЕЛАРУСКОЙ ССР

З 9 па 11 ліпеня ў Мінску—сталіцы нашай рэспублікі—праходзіла 2 сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Сесія вырашыла вельмі важныя дзяржаўныя пытанні: зацвердзіла Закон аб дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1947 год, унесла змяненні ў тэкст Канстытуцыі БССР, зацвердзіла ўказы Прэзідыума Вярхоўнага Савета, прынятыя ў перыяд паміж першай і другой сесіямі.

Беларускі народ пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, пры брацкай дапамозе вялікага рускага народа паспяхова залечвае глыбокія раны, нанесеныя вайной. Яркім сведчаннем росту народнай гаспадаркі рэспублікі з'яўляецца яе бюджэт, які поўнасю адпавядае задачам новага пяцігадовага плана. Дзяржаўны бюджэт Беларускай ССР зацверджан на прыбытках у суме 3.472.076 тысяч рублёў і на выдатках у суме 3.469.597 тыс. рублёў.

У параўнанні з мінулым годам даходная частка бюджэта павялічваецца больш чым на 30 проц., расходная—больш чым на 34 проц. Бюджэт прадугледжвае фінансаванне ўсіх галін народнай гаспадаркі, далейшае павелічэнне выдаткаў на сацыяльна-культурныя патрэбы.

Звыш мільярда рублёў асигноўваецца на фінансаванне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, комунальнай, жыллёвай і дарожнай гаспадаркі. Выдаткі на жыллёвую і комунальную гаспадарку ў параўнанні з мінулым годам павялічваюцца на 39 процантаў.

Пра велізарныя клопаты аб патрэбах народа сведчаць асигнаванні на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы. Асабліва значны рост выдаткаў на асвету і ахову здароўя. Толькі на сацыяльнае забяспечанне сума выдаткаў у параўнанні з мінулым годам павялічваецца на 50 процантаў. На ўтрыманне дзіцячых устаноў, дамоў для дзяцей-сірот, ясляў, дзетдамоў урад адпускае 337 мільёнаў рублёў—на 108,4 мільёна рублёў больш чым у 1946 годзе. Вялікая ўвага ўдзяляецца палепшэнню медыцынскага абслугоўвання насельніцтва.

Паспяховае выкананне бюджэта дасць магчымасць дабіцца новых поспехаў у развіцці народнай гаспадаркі рэспублікі, у выкананні другога года новай сталінскай пяцігодкі,

Зверху: у Прэзідыуме Другой сесіі Вярхоўнага Савета БССР: тт. Н. Я. Наталевіч, П. К. Панамарэнка, Н. І. Гусарай, А. І. Золаў. У цэнтры: дэпутаты Брэсцкай вобласці былыя партызаны: Скарына С. Я., Крываблוצкая Е. А., Гаўрылюк Е. Т., Калпак Н. П.. Унізе: група дэпутатаў Вярхоўнага Савета БССР аглядае будаўніцтва Мінскага трактарнага завода.

Фота Ф. Фёдарова

Выхаванне жаночага актыва

XIV Пленум ЦК КП(б)Б паставіў перад партыйнымі арганізацыямі заходніх абласцей Беларусі вялікія задачы ў галіне палітычнага выхавання жанчын, абавязаўшы ўзмацніць кіраўніцтва дэлегацкімі сходамі, як школай выхавання жаночага актыва.

У Баранавіцкай вобласці за апошні час значна ўзрасла палітычная актыўнасць жанчын. З лепшых калгасніц, сялянак, стаханавак прадпрыемстваў выбрана 6907 дэлегатак, сярод якіх работніцы—Сушчыцкая, Гатоўчыц, Запрудная, якія выконваюць свае вытворчыя нормы на 230—250 процантаў, дэпутат Нянькоўскага сельсавета Любчанскага раёна Каратай Вольга і іншыя.

Дэлегацкія сходы ахватваюць шырокія масы жанчын, выходзячы іх у духу адданасці нашай партыі, у духу савецкага патрыятызма. Для дэлегатак прачытаны даклады: «Партыя Леніна—Сталіна—накіроўваючая і арганізуючая сіла Савецкай дзяржавы», «Клопаты соцьялістычнай дзяржавы аб мацерах і дзецях», «Перавага калектыўнай гаспадаркі перад гаспадаркай аднаасобнай» і на іншыя тэмы. Добра азнаёмы жанчыны і з пастановай лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд».

Сярод дэлегатак Клецкага, Сталбцоўскага, Карэліцкага, Казлоўшчынскага раёнаў рэгулярна праводзяцца палітзаняткі. Жанчыны з цікавасцю вывучаюць біяграфіі вялікіх правадыроў пролетарыята — В. І. Леніна і І. В. Сталіна.

Шырокая палітычная работа дае свае вынікі. За апошні час па вобласці прынята ў партыю 27 жанчын, сярод якіх — дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР Вайнілава Марыя Іванаўна, Кароль Анна Іванаўна. Маладыя члены партыі імкнуцца павысіць сваю адукацыю, свой палітычны ўзровень. Кароль, Гаўрыловіч і іншыя рыхтуюцца да паступлення на партыйныя курсы пры ЦК КП(б)Б.

Выхаваўчая работа дапамагае ў мабілізацыі работніц і сялянак на выкананне важных задач, якія ставяць перад намі партыя і ўрад.

Дэлегаткі Любчанскага раёна ўцягнулі жанчын у актыўную работу па нарыхтоўцы

малака. Перадавікамі ў гэтай справе з'яўляюцца Хвалевіч Пелагея, Каратай Вольга, Моўчан Марыя, Шарэйка Аляксандра. Цяпер Любчанскі і Асташынскі сельскія саветы Любчанскага раёна ў выкананні малаконарыхтовак займаюць першыя месцы ў раёне.

Жанчыны нашай вобласці ўключаюцца ў работу сельскіх саветаў, кааперацыі, школ, дзіцячых устаноў. Яны прымалі актыўны ўдзел у справаздачна-выбарчай кампаніі спажывецкай кааперацыі. У Любчанскім раёне ў гэтай кампаніі ўдзельнічала 1.341 жанчына. У праўленні сельпо Клецкага раёна, выбрана 140 жанчын.

Старшыней Грынцэвіцкага сельпо з 1944 года з'яўляецца тав. Бабко. Яе сельпо сістэматычна перавыконвае план таваразвароту і трымае пяршынства ў Клецкім раёне.

Неад'емная задача савецкіх жанчын — клопаты аб дзецях загінуўшых франтавікоў. Камітэт дапамогі дзецям-сіротам (старшыня А. М. Чэрнікава) праз арганізацыю канцэртаў і рэчавых латарэй сабраў каля 200 тысяч рублёў. На гэтыя сродкі набыта 45 пучэвак у дзіцячыя дамы адпачынку і санаторыі; закуплена дзецям вопратка і абутак.

Цяжкім вынікам гаспадарання польскіх паноў у заходніх абласцях быў вялікі процант непісьменнасці і малапісьменнасці насельніцтва. Дэлегацкія сходы жанчын прыкладаюць вялікія намаганні, каб ліквідаваць гэту сумную спадчыну. Усю восень і зіму 1946—1947 года пры дэлегацкіх сходах працавалі гурткі па ліквідацыі непісьменнасці і малапісьменнасці, у якіх навучалася 1.128 жанчын.

У некаторых раёнах нашай вобласці (Ляхавіцкім, Дзятлаўскім, Новагрудскім, Новамышскім) партыйныя арганізацыі не кіруюць дэлегацкімі сходамі, не папулярызуюць вопыт работы лепшых дэлегацкіх сходаў і асобных дэлегатак. Неабходна палепшыць палітычную работу сярод жанчын, шырэй уцягваць іх у грамадскую работу, штодзённа займацца выхаваннем актыва.

Заг. аддзела па рабоце сярод жанчын Баранавіцкага абкома КП(б)Б

Н. АМПІЛАВА

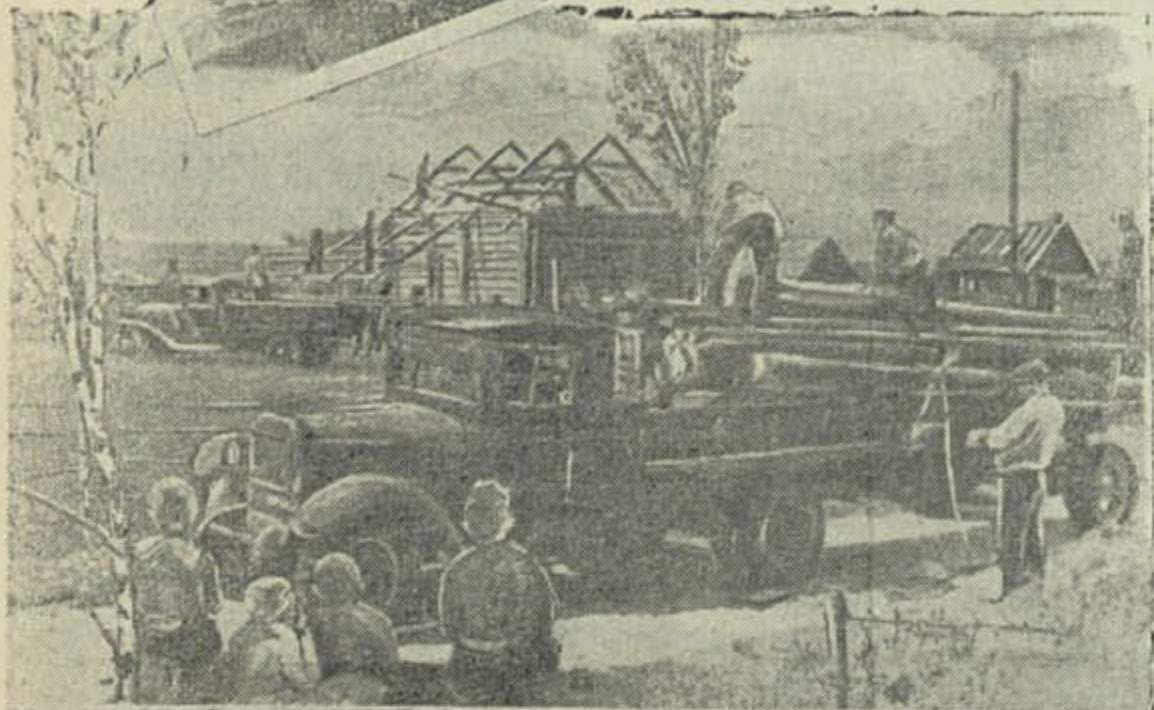
СПЕЎ КАЛГАСНІЦЫ

Анастася КАЛЕСНІКАВА

Выйду, выйду я
У поле чыстае,
У поле чыстае,
Каласістае—
Сэрца радуе
Залаты прастор:
Не спыніць ў грудзёх
Малады задор.
Лашчыць сонейка
Жыта спелае,
Плывуць яркамі

Хмаркі белыя.
Ой плывуць яны
На Далёкі ўсход,
Дзе каханы мой
Служа трэці год.
Ой вы, хмарачкі
Лёгкакрылыя,
Перадайце вы
Майму міламу,
Што стрымала я
Слова лепшае,

Што сярод дзяўчат
Іду першая.
Што не сорамна
Байцу краснаму
Будзе стрэнуцца
Ды з калгасніцай,
Не абы з якой,
А стаханаўкай,
Са стаханаўкай
Ды шчэ знатнаю,

Адгрымелі апошнія залпы Вялікай Айчыннай вайны. Совецкія людзі вярнуліся на родныя папалішчы. Страшную спадчыну пакінулі немцы на нашай зямлі. Там, дзе раней квітнелі вёскі, цяпер прасціраліся пусты, сіратліва тырчэлі коміны, буйна парос былінік. Людзі засталіся без прытулку, і ім часова прыйшлося пасяліцца ў зямлянках. Тысячы зямлянак узніклі на месцы прыгожых калгасных вёсак. Але савецкая ўлада, большавіцкая партыя, родны Сталін ніколі не пакінуць у бядзе. Яшчэ не скончылася вайна, яшчэ не заглохла рэха апошніх стрэлаў, як па ўсёй нашай краіне пачалася ўпартая творчая праца, і першай справай дзяржавы былі клопаты аб стварэнні нармальных бытавых умоў пагарэльцам.

З зямлянак — у новыя дамы! — Такую задачу паставіла наша ўлада, наша партыя. І на жывых прыкладах рашэння гэтай задачы яшчэ раз сказала магутная сіла сацыялістычнай дзяржавы. Кожная сям'я, пражываючая ў зямлянцы, была ўзята на ўлік. Кожнай сям'і была забяспечана дапамога — лесам, грашовым крэдытам, неабходнымі будаўнічымі матэрыяламі: цэглай, шклом, цвікамі.

Пабываеце ў беларускай калгаснай вёсцы, і вы ўсюды пачуеце і пабачыце адно: гучна стукаюць сякеры, людзі дружна чэшучь бяровенні, умела ўстаўляюць рамы, перасяляюцца ў новыя дамы! У БССР з дня сканчэння Айчыннай вайны пабудавана пры дапамозе дзяржавы 280 020 дамоў. Дзесяткі тысяч сем'яў перасяліліся з зямлянак у светлыя, прасторныя кватэры.

Набліжаецца вялікая ўрачыстасць савецкага народа — трыццацігоддзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Да гэтага часу ў нас не павінна застацца ні адной зямлянкі. Так сказала партыя. Спачатку гэтага года пабудавана 24 820 дамоў. Зараз знаходзяцца ў стадыі будаўніцтва і ў недалёкім будучым могуць быць заселены 52 615 дамоў.

Велізарнае значэнне меў месячнік ударнага калгаснага будаўніцтва, аб'яўлены і з поспехам праведзены па рашэнню XIV пленума ЦК КП(б)Б. З Мінска, Віцебска, Полацка, Барысавы і іншых гарадоў на будаўніцтва новай вёскі паслалі сотні шэфскіх брыгад. Адзін толькі Мінскі аўтамабільны завод, у парадку шэфскай дапамогі, узяўся сваімі сіламі адбудаваць 90 дамоў у Бягомльскім раёне і з гонарам выконвае сваё абавязальства.

Здымкі, якія вы бачыце тут, адносяцца да двух найбольш пацярпеўшых раёнаў Беларусі: Бягомльскага і Асвейскага. Гэта былі раёны сканцэнтравання партызан, і немцы бесперапынна пасылалі

сюды свае карныя атрады. Ва ўсім Асвейскім раёне пасля выгнання акупантаў наўрад ці засталася больш 40 дамоў. Моцна пацярпела і Бягомльшчына. Гэтым раёнам савецкая ўлада аказала велізарную дапамогу.

... Калгасніца Марыя Аляксандраўна Макяёнак сельгасарцелі «Соцыялізм» Асвейскага раёна, жонка загінуўшага партызана, атрымлівае ў дзяржаўны дзяржаўную пазыку ў 10 000 рублёў. На гэтыя грошы яна пабудуе сабе новы дом.

Мільёны рублёў доўгатэрміновай пазыкі выданы нашай дзяржавай сем'ям, пацярпеўшым ад вайны. ... У вёсцы Бярэзіна і Ліпская Бягомльскага раёна (2 і 3 здымкі злева) шэфы з Мінска прывезлі лес. Дзяржава адпусціла яго бясплатна. Дастаўка лесу — таксама бясплатна. Лес ёсць! Дамы будуць пабудаваны! Да 30-годдзя Кастрычніка ў вёсках Бярэзіна і Ліпская не застаецца ні адной зямлянкі.

... Калгаснікі клопоцяцца не толькі аб жыллё, але і іншых важных пабудовах. У новай вёсцы растуць школы, бальніцы, дзіцячыя сады, клубы. Гэтае памяшканне (4 здымак злева) пабудавана для школы-дзіцяцкай у Бягомльскім раёне. Першага верасня гасцінна расчыняцца яе дзверы. Дзеці сялян атрымалі цудоўны падарунак к новаму навучальнаму году.

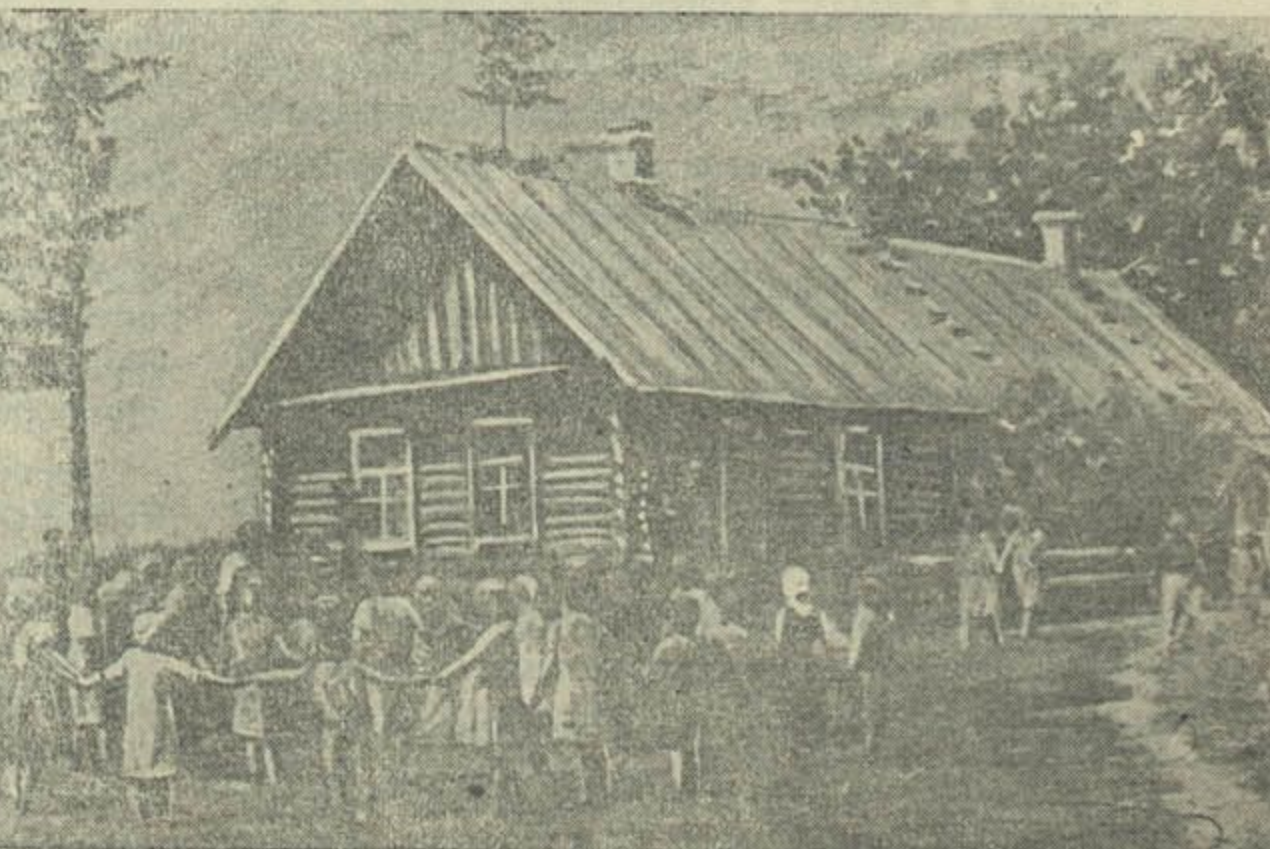
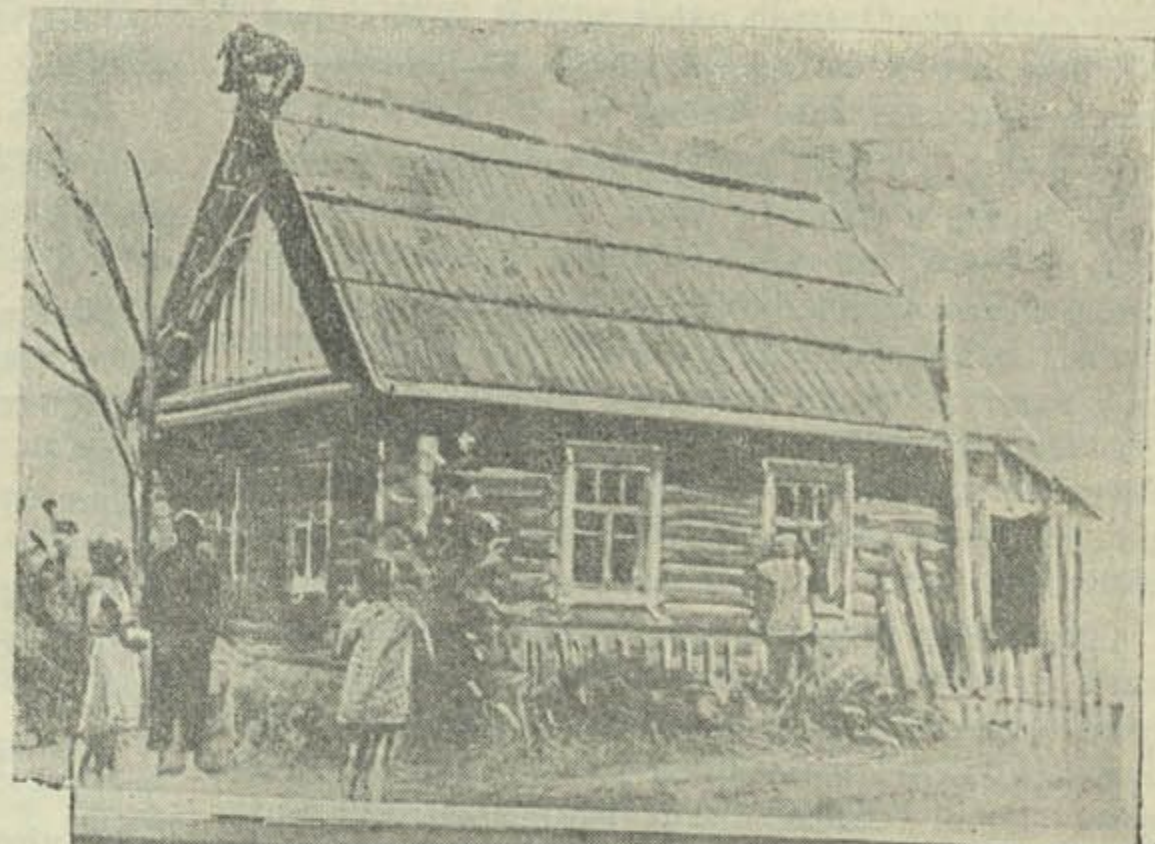
... Асаблівымі клопатамі акружае наша дзяржава сем'і загінуўшых воінаў, сем'і партызан, інвалідаў Айчыннай вайны. Па ініцыятыве таварыша Сталіна — вялікага друга беларускага народа — савецкі ўрад адпусціў нашай рэспубліцы 30 мільёнаў рублёў на пабудову 2000 бясплатных дамоў сем'ям, якія найбольш адзначыліся ў Айчыннай вайне. Адзін з такіх дамоў нядаўна пабудаваны для жонкі загінуўшага камандзіра партызанскага атрада Ф. Ф. Сімацкай у калгасе Карла Маркса Асвейскага раёна. (Здымак справа). Партызанскі атрад насіў імя яе мужа. Франя Францаўна перабралася ўжо ў свой новы дом. (2 здымак справа) і адсвяткавала новаселле. Унутры дома чыста, утульна, прыгожа. Бывай, зямлянкі! Прывітанне, новы дом!

... Ні аднаго будынка не засталася пасля выгнання немцаў у калгасе імя Карла Маркса Асвейскага раёна. Прайшлі тры гады творчай працы — і зараз калгасную вёску не пазнаць. Вось як выглядае вуліца адноўленай вёскі (здымак у цэнтры). Шырокая, простая, забудаваная прыгожымі дамамі, высаджаная зеленню. А гэта школа!.. (Здымак справа ўнізе). Летам у школе была дзіцячая аздараўчая пляцоўка.

І сотні беларускіх вёсак выглядаюць сёння гэтак сама, як калгас імя Карла Маркса.

Тэкст Е. САДОУСКАГА
Фота В. КІТАС

Да 30-й гадавіны
Вялікага Кастрычніка,—
ніводнай сям'і,
пражываючай у зямлянцы!

Рост міжнароднага аўтарытэта Совецкага Саюза

С. ГІЛІЛАЎ

Перамога над фашысцкай Германіяй і імперыялістычнай Японіяй каштавала нямала афяр. Міралюбівыя народы свету прыкладаюць зараз вялікія намаганні, каб залячыць нанесеныя вайной раны і на працяглы час забяспечыць спакойнае жыццё.

Верную апору сваім надзеям на працяглы мір народы свету бачаць у Совецкім Саюзе. Толькі дзякуючы Совецкаму Саюзу, які вынес на сваіх плячах асноўны цяжар вайны, можна было разграміць фашысцкую Германію і імперыялістычную Японію. Толькі аб'яднаўшы свае намаганні вакол Совецкага Саюза, які актыўна і паслядоўна змагаецца супроць усякіх спроб імперыялістычных груп падарваць асновы пасляваеннага міру, дэмакратычныя сілы стварылі ўмовы для забяспечання працяглага міру.

Справа міру патрабуе, каб усе дэмакратычныя дзяржавы прыклалі сур'ёзныя намаганні ў барацьбе супроць фашысцкіх і прафашысцкіх элементаў, якія імкнуцца любымі сродкамі стварыць умовы для паўтарэння агрэсіі. Совецкі Саюз адыгрывае рашаючую ролю ў пабудове трывалага пасляваеннага міру, бо ў яго няма і не можа быць іншых мэт, акрамя мэт міру, заснаванага на роўнапраўі і ўзаемапавазе дзяржаў.

У нашай краіне з перамогай сацыялізма ліквідаваны эксплуатаатарскія класы. Таму ў нас няма і не можа быць класаў, або груп, якія праследвалі-б імперыялістычныя (захопніцкія) мэты ў адносінах іншых народаў. Гэтым тлумачыцца той факт, што ў пасляваенны перыяд значна вырас аўтарытэт нашай краіны, што дэмакратычныя сілы ўсіх краін у сваёй барацьбе за трывалы пасляваенны мір яднаюцца вакол Совецкага Саюза.

Зусім іншай палітыкі трымаюцца англа-амерыканскія кіруючыя колы. Іх канкрэтныя прапановы і дзеянні вядуць да падрыву асноў пасляваеннага міру, хоць яны і стараюцца прыкрыць ілжыва-дэмакратычнымі фразамі.

Возьмем к прыкладу нашумеўшы ў апошні час амерыканскі «план Маршала». Маршал, Бевін і іх слугі імкнуцца пераканаць свет у тым, што гэтым планам праследуецца задача аказаць дапамогу народам Еўропы ў справе аднаўлення іх пасляваеннай гаспадаркі. Вядома, што многія еўрапейскія дзяржавы, панёсны велізарныя страты ад нашэсця фашысцкіх полчышчаў, адчуваюць вялікую патрэбу ў дапамозе. Але на якіх умовах імперыялісты Амерыкі прапануюць дапамогу Еўропе? Якія мэты праследуе «план Маршала»? Таварыш Молатаў у сваёй заяве на нарадзе міністраў замежных спраў СССР, Англіі і Францыі паказаў, што на гэтым «плану» англа-амерыканскія імперыялісты хочуць прыбраць да сваіх рук усе рэсурсы Еўропы, устанавіць эканамічны і палітычны кантроль над яе народамі, пазбавіць еўрапейскія дзяржавы незалежнасці. З прапаноў англа-амерыканскіх імперыялістаў

відаць, што яны ставяць перад сабою задачу — раскалоць Еўропу, падарваць міжнародныя пазіцыі Совецкага Саюза, ізаляваць яго, адцясніўшы ў рад другарадных дзяржаў, з якімі можна будзе не лічыцца.

Аднак, усе гэтыя планы асуджаны на правал.

Совецкі Саюз не можа дапусціць і не дапусціць, каб амерыканскія і англійскія банкіры гаспадарылі ў нашай краіне або на нашых граніцах.

Пасляваенныя гады асабліва паказалі, што Совецкі Саюз прадстаўляе сабой сілу, якая аказвае велізарны ўплыў на развіццё міжнародных падзей. У сучасны момант без Совецкага Саюза нельга вырашыць асноўных пытанняў пасляваеннага міру. Самыя вострыя і крайнія формы барацьбы супроць Совецкага Саюза не пахіснулі яго аўтарытэта. Спробы вырашыць пытанні пры дапамозе блокаў і групавак капіталістычных краін праваліліся.

Так было і пры падрыхтоўцы мірных дагавораў з дзяржавамі, якія ваявалі на баку Германіі. На Парыжскай мірнай канферэнцыі група краін, аб'яднаных англійскай і амерыканскай дэлегацыямі, спрабавала навязаць сваю волю Совецкаму Саюзу і прадыхаць такіх умоў мірных дагавораў з Балгарыяй, Румыніяй і іншымі краінамі, якія паставілі-б іх у эканамічную залежнасць ад англа-амерыканскіх імперыялістаў. Аднак, ад гэтай лініі націску на Совецкі Саюз ім прышлося адмовіцца і згадзіцца з дэмакратычнымі прынцыпамі, якія прапанавала наша краіна і якія леглі ў аснову мірных дагавораў. У выніку гэтага маральна-палітычны аўтарытэт Совецкага Саюза яшчэ больш вырас.

Кіруючыя колы Англіі і Амерыкі ўвесь час імкнуцца ізаляваць Совецкі Саюз. Аднак падзеі апошніх гадоў паказалі, што ні ізаляваць, ні запалохаць нашу дзяржаву немагчыма.

Пасланне Трумэна аб аказанні дапамогі Грэцыі і Турцыі, вядомае пад назвай «дактрыны Трумэна», не выпадкова было апублікавана на трэці дзень пасля адкрыцця Маскоўскай канферэнцыі міністраў замежных спраў чатырох дзяржаў. Рабілася гэта з разлікам запалохаць Совецкі Саюз. Аднак, Совецкі Саюз не адступіў, не даў канферэнцыі магчымасці адыйсці ад Патсдамскіх рашэнняў па германскаму пытанню. Спроба імперыялістычных кругоў Злучаных Штатаў Амерыкі прыкрыць сваю захопніцкую палітыку антыкомуністычнымі лозунгамі не абманула народы дэмакратычных краін. Яны навучыліся бачыць за шырмай «антыкомунізма» падрыхтоўку новай вайны.

Амерыканскія імперыялісты «дактрынай Трумэна» не толькі не запалохалі і не зрабілі паслухмянымі народы Еўропы, а наадварот — сваёй палітыкай прывялі да яшчэ большага згуртавання дэмакратычных сіл, убачыўшых у «дактрыне Трумэна» пагрозу пасляваеннаму міру.

На Маскоўскай сесіі міністраў замежных спраў чатырох дзяржаў Совецкі Саюз прапанаваў план адраджэння пасляваеннай Германіі, як дэмакратычнай, неагрэсіўнай дзяржавы. Гэты план прывёў-бы да ўста-

наўлення трывалага міру ў Еўропе. Совецкі Саюз па-трабаваў ліквідацыі ў заходніх зонах акупацыі Германіі ваеннай прамысловасці і буйнага памешчыцкага землеўладання, сумеснага кантролю чатырох дзяржаў над Рурскім прамысловым басейнам, абавязковай уплаты Германіяй рэпарацый Совецкаму Саюзу і іншым пацярпеўшым ад фашысцкага нашествя краінам, падрыхтоўкі да ўтварэння дэмакратычнага ўрада для ўсёй Германіі; як адзінай дзяржавы. Усе гэтыя мерапрыемствы зрабілі-б немагчымым адраджэнне Германіі як імперыялістычнай дзяржавы.

Сваёй палітыкай у савецкай зоне акупацыі Германіі Совецкі Саюз паказвае ўсяму свету, як трэба вырашаць на справе германскае пытанне. У Савецкай зоне акупацыі Германіі знішчана ваенная прамысловасць, ліквідаваны манополіі і трэсты, якія знаходзіліся ў руках буйнейшых капіталістаў-фашыстаў. Землі буйных памешчыцкіх гаспадарак (а прускія памешчыкі заўсёды былі апорай у ажыццяўленні нямецкіх захопніцкіх планаў) разданы безземельным і малаземельным сялянам. Створана ўжо нямала грамадскіх профсаюзных арганізацый, аханіўшых значную частку нямецкага насельніцтва, якое змагаецца за дэмакратычную перабудову Германіі.

Верны сваім традыцыям актыўнай барацьбы за мір, савецкі ўрад заўсёды выступаў і выступае ў абарону інтарэсаў тых дзяржаў, на залежнасць якіх пасягаюць імперыялістычныя сілы свету. Совецкі Саюз адвергнуў захопніцкія патрабаванні грэчаскіх кіруючых колаў на частку балгарскай тэрыторыі. Хоць большасць удзельнікаў Парыжскай мірнай канферэнцыі, якіх падбухторвалі англа-амерыканскія дыпламаты, і падтрымала імперыялістычныя патрабаванні грэчаскіх рэакцыянераў, таварыш Молатаў у заключнай прамове на канферэнцыі заявіў: «Балгары, будзьце спакойны, ваша граніца застанецца некранутаю». І савецкія дыпламаты здолелі адстаяць справядлівыя інтарэсы Балгарыі.

Совецкі Саюз усімі сродкамі дапамагае Албаніі адстаяць сваю незалежнасць, дабіваецца прыёму яе ў члены Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Совецкі Саюз таксама адвяргае ўсякія спробы англа-амерыканскіх імперыялістаў змяніць германа-польскую граніцу, пытанне аб якой фактычна было вырашана на Патсдамскай канферэнцыі прадстаўнікоў трох дзяржаў. Вядома, што германа-польская граніца ўстаноўлена па рацэ Одэру. Амерыканскія кіруючыя колы дабіваюцца, каб граніца паміж Польшчай і Германіяй праходзіла па Нейсе. Такая змена граніцы, якую прапануюць прадстаўнікі ЗША, пазбавіла-б Польшчу спрадвечу належальных ёй заходніх зямель і тым падарвала-б стварэння для яе ўмовы бяспекі.

З першых дзён вайны, справацыраванай імперыялістычнымі сіламі супроць свабодалюбівых народаў Інданезіі, Савецкі ўрад патрабаваў яе спынення, бо яна накіравана супроць незалежнасці Інданезіі.

Усе гэтыя факты сведчаць аб сапраўды дэмакратычнай і паслядоўнай знешняй палітыцы Савецкага Саюза, аб росце яго аўтарытэта і колькасці староннікаў. Восем чаму зусім бяспрэчна, што ўсякія спробы падарваць міжнародныя пазіцыі Савецкага Саюза пацярпяць паражэнне.

Спробы англа-французскіх дыпламатаў аб'яднаць вакол «плана Маршала» усе краіны Еўропы, без Савецкага Саюза, не ўвянчаліся поспехам. Краіны, у

якіх пражывае больш палавіны насельніцтва Еўропы, не далучыліся да рэалізацыі «плана Маршала». Краіны Усходняй Еўропы, пры брацкай дапамозе Савецкага Саюза, сталі цвёрда на шлях хуткага ўздыму сваёй гаспадаркі. Краіны Усходняй Еўропы бачаць, што Савецкая краіна, зацікаўленая ў расшырэнні гандлёвых сувязей, аказвае ім дапамогу на дзелавых і справядлівых умовах, не ўмешваючыся ў іх унутраныя справы. У апошні час Маскву наведалі балгарская, чэшская, румынская, венгерская, польская, югаслаўская і іншыя гандлёвыя дэлегацыі.

Увесь свет усё больш пераконваецца ў перавазе нашай сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі, якая дазваляе нам паспяхова спраўляцца з цяжкасцямі, выкліканымі вайной. Наша краіна ў выніку Вялікай Айчыннай вайны панесла страт у два з палавінай разы болей, чым усе 36 дзяржаў — удзельнікаў першай сусветнай вайны. Засуха ў мінулым годзе абвастрыла нашы цяжкасці. Імперыялісты ўзнялі лямант аб тым, што Савецкі Саюз не здолее выйсці з цяжкасцей і прымушае будзе звярнуцца да іншых краін за дапамогаю на любых умовах. Імперыялісты спадзяваліся, што, прадаставіўшы нам крэдыты на кабальных умовах, яны здолеюць зрабіць нас паслухмянымі, пакорлівымі, прымусяць адмовіцца ад актыўнай барацьбы за пасляваенны мір. Але і гэты разлік імперыялістаў праваліўся.

Совецкі Саюз мае патрэбу ў дапамозе, каб можна было скараціць тэрміны аднаўлення народнай гаспадаркі і хутчэй палепшыць матэрыяльны добрабыт народа. Але дапамогі ён шукае на дзелавых і справядлівых умовах, не закранаючых жыццёвых інтарэсаў нашага народа. Разам з тым савецкі народ паказаў, што ён і ўласнымі сіламі зможа паспяхова вырашыць задачы хуткага аднаўлення разбуранай вайною гаспадаркі. Аб гэтым гаворыць выкананне плана першага, самага цяжкага, года пасляваеннай пяцігодкі, выкананне і перавыкананне планаў першага і другога квартала 1947 года, разгортванне сацыялістычнага саборніцтва ў часць 30-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі за датэрміновае выкананне плана гэтага года. З палёў нашай краіны збіраецца зараз добры ўраджай.

Народы свету бачаць, што цяжкасці Савецкага Саюзаносяць часовы характар, што савецкі народ паспяхова іх перамагае. Савецкаму народу не пагражаюць ні крызісы, ні беспрацоўе, тым часам як над працоўнымі капіталістычных краін навісла страшэнная пагроза эканамічнага крызісу.

Ад поспехаў савецкага народа імперыялісты і іх прыслужнікі шалеюць і ў сваёй нянавісці да Савецкага Саюза заходзяць занадта далёка. Але ўсім прыказчыкам імперыялізма не мінаваць адказнасці за спробу падарваць справу міру.

Народы свету глядзяць з надзеяй на вялікі Савецкі Саюз, добра разумеючы, што арыентацыя на Савецкі Саюз ёсць арыентацыя на мір, што Савецкі Саюз робіць усё для таго, каб забяспечыць трывалы дэмакратычны мір.

З пачуццём глыбокай радасці народы свету ўспрынялі словы таварыша Молатава на прыёме ў Крэмлі ўдзельнікаў першамайскага парада (4 мая гэтага года):

Пад сцягам Леніна — Сталіна мы ідзем уперад, не глядзячы на злобу і падкопы нашых ворагаў, ворагаў камунізма, поўныя веры ў нашы сілы і нашу будучыню.

Дзень старшыні сельсовета

В. ВАСІЛЬЕУ

Ад вёскі Пагутава да сяла Агдзямер не будзе, бадай, і васьмі кілометраў. Дзед Васіль год з паўсёння назад пакрываў гэты шлях за гадзіну. Цяпер стары рэдка падарожнічае, усё больш адлежваецца ў дэснай, даўно абрыдлай самому зямлянцы. І да таго-ж апырылася яна, што наважыўся дзед шукаць рады. Апрашу доўгаполы сурдут, накінуў старамодны армяк, падняразаўся старэнкім паяском і выйшаў на балышак.

Як ні спяшаўся дзед, а ў Агдзямер паспеў толькі к вечару. «Эх, позна! Відаць, у сельсавеце ўжо нікога няма»,—падумаў з дасадой, але раптам абнадзеіўся:—«А можа Соф'ю Несцераўну яшчэ застану». І сапраўды, у адным з вокан сельсовета гарэла святло. Далікатна пастукаў у дзверы.

Праз хвіліну дзед Васіль сядзеў у маленькім пакойчыку, палову якога займаў вялікі неафарбаваны стол.

— Выбачайце, Соф'я Несцераўна, што патрывожыў у познюю пару.— пачаў ён.—Прышоў да вас з прасьбай.

І паведаміў дзед аб тым, як немцы яго дашчэнтна разарылі, а хату спалілі, як параны ў напалішчы новую наставіць, бо астачарцела зямлянка. Вось і зруб амаль гатовы. Не хапае маласць лесу, каб закончыць будаўніцтва, ды новаселле зладзіць.

—... Так што вельмі прашу вас, Соф'я Несцераўна, падсабіце дастаць крыху бярвенняў.

Соф'я Несцераўна Вайткевіч — старшыня Агдзямерскага сельсовета Драгічынскага раёна — з увагай выслухала дзеда і адказала:

— Не сумуйце, Васіль Міхайлавіч. Прасьба ваша законная. Пастараюся дапамагчы.

З раніцы Соф'я Несцераўна сабралася ў дарогу.

— У Драгічын я,—сказала каротка сакратару.—Хутка абярнуся.

Сонца яшчэ не падабралася да поўдня, калі Соф'я Несцераўна вярнулася ў Агдзямер. У яе пакоі ўжо сядзелі людзі.

— Добры дзень, Соф'я Несцераўна. А мы да вас.

— Дзякую, што не забываеце. А, і вы тут!—узрадавалася яна, пазнаўшы Цімафея Карнейчука і Мі-

хайла Раманюка.—Якраз аб вас і думала. Прасьба адна ў мяне ёсць. Суседу вашаму, Піліповічу, лег на хату выцісці. Самі ведаеце, стары, каня не мае ды і сам слабы. Можа знойдзеце часінку, каб вывезці яму бярвенне з лесу.

С. Н. Вайткевіч.

— Што-ж, трэба ўважыць старога,—адказаў Міхайл Раманюк.—Вывезем.

— Не толькі вывезем, а і дабудуем Васілю Міхайлавічу хату,—паправіў Цімафей Карнейчук.

— Вось і добра, — падзякавала Соф'я Несцераўна.

Сакратар прынёс зводкі аб выкананні малакопаставак па вёсках сельсовета. Соф'я Несцераўна засталася задаволенай ходам здачы малака, якая падыходзіць к канцу. З вывазкам лесу сельсовет даўно справіўся. «Глядзіш, зноў на першае месца ў раёне выйдзем,—з радасцю падумала Соф'я Несцераўна.—Вось толькі з хлебам выйсці ў перадавыя».

— Як справы ў Пагутава? Малоціць?—спытала яна.

— Малацьба ўжо к канцу падыходзіць,—заўважыла Лукер'я Бранчук, тамашняя жыхарка. —Збожжа першага абмалоту дзяржаве здаем.

— Ну, а як там удовы нашы?

— А нічога,—адказала ўсё тая-ж Бранчук.—Сяргей Быцько са сваімі комсамольцамі моцна ім дапамагае. Вунь Варвару Замкавец і зусім не прыпусцілі да поля. «Не трывожся,—гавораць,—бабулька. Самі за цябе ўсё зробім!» І што-ж вы думаеце? Самі хлеб ёй зжалі, звезлі на двор, а цяпер малаціць збіраюцца. Між іншым, Соф'я Несцераўна, салдаткі прасілі мяне перадаць вам іх пачырванелы пазнак. Яны ведаюць, што гэта вы для іх пастараліся.—Соф'я Несцераўна захавала тонкую вясёлую ўсмішку.

У гэты дзень яна пабывала ў некалькіх сялян, правярыла, як яны выконваюць планы збожжанарыхтоўкі, а затым накіравалася ў школу. Яшчэ ўчора Надзея Кабановіч, брыгадзір жанчын-дэлегатак, паведаміла Соф'ю Несцераўну аб тым, што рамонт школьнага будынка закончаны.

— Малаціцы, бабы!—хваліла яна, аглядаючы добра выбеленыя класы, чыста вымытыя вокны, акуратна расставленыя новенькія парты. Заглянула ў сарай, даверху набіты дрывамі.

«І светла, і цёпла цяпер будзе ізеям»,—задаволеная думала Соф'я Несцераўна.

... За акном павольна гасне вясенняя зара. З усіх канцоў сяла людзі спяшаюць у хату-чытальню. Сёння там першае выступленне пядуна арганізаванага харавога гуртка. Да пачатку канцэрта — танцы. Заліваецца гармонік задорнаю мелодыяй беларускай полькі, украінскага гапача. Вяселіцца моладзь. Не-пе, ды і старыя заходзяць у кола...

Але вось і хата-чытальня апусцела. Не відаць людзей і на вуліцы. Спіць сяло. Толькі ў акне старшыні сельсовета дапазна гарыць святло. Соф'я Несцераўна ўглыбілася ў чытанне газеты. «Вось гэты артыкул вельмі павучальны,—адзначала прасябе,—трэба будзе даручыць настаўніку Мацюшэнка правесці па ім гутарку з сялянамі».

Так працуе сялянка-вылучэнка, для якой інтарэсы народа вышэй за ўсё.

Сяло Агдзямер Драгічынскага раёна Пінскай вобласці,

Ткацка-падрыхтоўчы цэх Тонкасукоўнага камбіната. Прадзільшчыцы А. Сташкевіч і Н. Зюзькевіч ля снавальнай машыны.

Фота І. Шышко

Тонкасукоўны камбінат пушчаны

Хто з мінчан не памятае двухпавярховага цаглянага будынка на Газетным завулку, адкуль заўсёды нёсся дробны перастук швейных машын? Хто не насіў адзення з маркай «Швейная фабрыка «Кастрычнік»? Гэта назва кожнаму і блізка і знаёма. Вось чаму балюча сціснулася сэрца людзей, калі, вярнуўшыся да родных месц, убачылі яны між разбурэнняў голая, абгарэлыя сцены знаёмай фабрыкі.

Але з руін і попелу ўжо расце, узнікаеца новы Мінск. На месцы разбураных фабрык і заводаў устаюць чаргою новыя, яшчэ больш магутныя, аснашчоныя навейшай тэхнікай прадпрыемствы — дзецішча пасляваеннай сталінскай пяцігодкі.

Ажыў і Газетны завулак. На месцы зруйнаванай фабрыкі «Кастрычнік» устаў Тонкасукоўны камбінат.

Штогод ён будзе выпускаць звыш мільёна метраў шарсцяной тканіны, сукна, трыко і драпу.

Пакуль працуе толькі першая чарга камбіната — адна трэцяя яго магутнасці. Побач з галоўным корпусам ужо будуюцца другі, у 132 метры даўжыні. На поўную сілу камбінат запрацуе ў будучым годзе.

Галоўны інжынер Канстанцін Валер'янавіч Дуганаў, бадай, упершыню за ўсе гарачыя дні падрыхтоўкі да пуску камбіната, скінуў свой камбінезон. Абсталяванне для першай чаргі прыбыло новае, неасвоенае. Кваліфікаваных кадраў мала. Асноўная рабочая сіла — выпускнікі школ ФЗА. Адначасова з мантажом прыходзілася асвойваць абсталяванне, вучыць людзей, рыхтаваць тэхнічныя кіруючыя кадры.

Цэхам патрэбны былі майстры. Аня Вішнеўская, якая летась скончыла тэкстыльны тэхнікум, не толькі асвоіла складаныя аграгаты, а і сама падрыхтавала з выпускнікоў школы ФЗА вопытных работнікаў, здольных кіраваць аграгатамі.

11-га ліпеня Мінскі тонкасукоўны камбінат уступіў у строй дзеючых прадпрыемстваў новай сталінскай пяцігодкі.

Апаратны цэх заліваюць яркія праменні ліпнёвага сонца. Машыны ў стройных шарэнгах пабліскаюць халадком сталі. Тут — першая стадыя апрацоўкі сыравіны: разрыхленая сумесь розных гатункаў шэрсці паслядоўна ператвараецца ў суцэльную роўніцу, а затым у нітку. Усё гэта адбываецца аўтаматычна. Трэба толькі ўмела кіраваць аграгатамі.

На машыне, якая завецца сельфактарам, нітка падвяргаецца кручэнню, пасля чаго, пераматаная на бабіны, паступае ў ткацкі аддзел. Тут з-пад спрытных рук ткачых выходзіць суроўе — тканіна ў пачатковым выглядзе сваім — з тым, каб пасля складанага працэсу аддзелкі ператварыцца ў сукно. Першыя тысячы метраў высокакаснага сукна ўжо выпушчаны.

Камбінат толькі што пачаў працаваць. Але калектыў узяў на сябе абавязацельства выканаць праграму другога паўгоддзя к 7 лістапада на 107 процантаў. Безумоўна, што гэта задача патрабуе ад рабочых і інжынерна-тэхнічнага персонала вялікага напружання сіл. Тым не менш людзі, закліканыя даць краіне першае беларускае сукно, поўны рашучасці выканаць намечаны план.

Ужо адзначыліся ў рабоце сельфатчыца Арыніч, вінтоўшчыца Малькоўская, ткачыца Варанчук, за кароткі перыяд работы яны ўдастоены занясення ў кнігу гонару і прэміраваны каштоўнымі падарункамі.

З пускам камбіната атрымаў на яшчэ адна перамогу ў справе аднаўлення і далейшага развіцця гаспадаркі нашай рэспублікі.

А. ІВАНОВ

Т. Д. Занеўская за праверкай радыёпрыёмніка «Піонер»

Фота І. Шышко

У пустых, аголеных цэхах Мінскага радыёзавода яшчэ толькі прабуджалася жыццё. Прыходзілі рабочыя, прыбывалі спецыялісты, звозілася і ўстанаўлялася абсталяванне.

У гэты час на завод прыйшла і Тацяна Давыдаўна Занеўская. Ёй, радыё-інжынеру з немалой школай практычнай работы, спачатку цяжка было знайсці сябе. Тады працаваў толькі адзін цэх радыёрапрадуктараў. Тацяна Давыдаўна глядзела на гэтыя, яшчэ груба адшліфаваныя безжыццёвыя каробкі, а ў думках ужо ўяўляла люстэркавы бляск новых, прыгожых прыёмнікаў — будучую прадукцыю. Яна верыла, што гэта будзе хутка, і разам з калектывам завода старалася адрадіць яго былую славу.

Комуністка, актыўны грамадскі работнік, інжынер Занеўская не цуралася ні вялікіх ні малых спраў, хоць-бы яны і не мелі непасрэдных адносін да яе спецыяльнасці: рыхтавала на курсах работнікаў тэхнічнага кантролю, радыё-настройшчыц, выконвала шматлікія даручэнні партыйнай і профсаюзнай арганізацый. Хутка на завод прыбылі новыя комплекты радыёвымяральных апаратуры, наладзілася творчая дзейнасць канструктарска-

га бюро—завод пачынаў масавы выпуск асноўнай прадукцыі. Перад Тацянай Давыдаўнай адкрылася шырокае поле дзейнасці, прадставілася магчымасць на любой справе прымяніць свае веды і вопыт.

...Тацяну Давыдаўну засталі мы ў лабараторыі, на яе звычайным месцы за сталом, дзе, як нам здалося, у вялікім непарадку грамадзілася самая рознастайная апаратура. Сядзела яна, правяраючы і вызначаючы механізм новага батарэйнага радыёпрыёмніка «Партызан», над удасканаленнем якога працуе завод. Як вопытны ўрач шукае і знаходзіць прычыны хваробы ў арганізме чалавека, так і яна, капаючыся ў найдрабнейшых дэталях прыёмніка, устанаўляла яго годнасць.

На заводзе яна — адзіны спецыяліст па электра-радыёвымярэннях. Ад дакладнасці і чоткасці яе работы залежыць асноўнае — якасць радыёпрыёмніка. Па ўсяму відаць, што яна добра ведае і любіць сваю тонкую і складаную справу.

Цяга да дакладных навук у Тацяны Давыдаўны нарадзілася яшчэ тады, як была яна вучаніцай шостага класа. Тацяна імкнулася глыбока пазнаць сакрэт электрычнасці. Але яе асабістае жыццё складалася не так, як рысавалі ёй ма-

ры: яшчэ не атрымаўшы поўнай сярэдняй асветы, прыйшлося акунца ў цяжкую працу. Але як ні цяжка склалася жыццё, якія нечаканыя перспектывы ёй яно ні рысавала, яна не пераставала імкнуцца да жаданай мэты. І на радыёфакультэт Маскоўскага інстытута сувязі Тацяна Занеўская паступіла ўжо спрактыкаваная вялікім жыццёвым вопытам.

Тацяна Давыдаўна скончыла вучобу незадоўга да пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Вайна застала яе на рабоце ў Далёкаўсходнім Упраўленні радыёсувязі. Хутка Тацяну Занеўскую пераводзяць на вельмі адказны ўчастак — начальнікам па мантажу і эксплуатацыі новых радыёстанцый, якія забяспечваюць наветраную сувязь з самалётамі. Пяць год праходзіць у напружанай рабоце, якая патрабуе не толькі тэхнічных ведаў, практычнага вопыту, але і знаходчывасці, кемнасці.

...На заводзе Тацяну Давыдаўну любяць і паважаюць за ўмелую і добрасумленную работу, за таварыскія адносіны, скромнасць і выканальнасць, за актыўны ўдзел у кіпучым шматгранным жыцці калектыва. Яна заўсёды знаходзіць час зрабіць даклад, прачытаць лекцыю, без спазнення выпусціць наценную газету, рэдактарам якой яна з'яў-

ляецца. І вельмі часта, управіўшыся з хатнімі справамі, паклаўшы дзяцей спаць, да позняй ночы ся-дзіць Тацяна Давыдаўна за той ці іншай працай, якую не паспела скончыць удзень.

Тацяна Давыдаўна Занеўская не толькі добры спецыяліст, але і актыўны грамадскі работнік. Яна — прыкладная маці. Умее заняцца дзецьмі, паклапаціцца аб іх выхаванні, прывіць ім густ да кнігі, му-

зык, да працы.

...Ёсць людзі, біяграфіі якіх не адзначаны ні выдатнымі падзеямі, ні вялікімі подзвігамі. Мільёны савецкіх людзей скромна і непрыкметна працуюць на сваіх пастах дзеля агульнага добра. Як маленькія ручайкі нясуць свае воды да вялікай ракі, ствараючы магутную плынь, так мільёны радавых людзей укладаюць працу сваю ў агульную справу, ствараючы магутную ўсенарод-

ную будоўлю. І самы іх жыццёвы шлях, на якім даводзіцца пераадолюваць нямала цяжкасцей і перашкод, непрыкметна для іх саміх становіцца вялікім працоўным подзвігам усенароднага значэння. Такім радзавым савецкім чалавекам працы з'яўляецца інжынер і грамадскі дзеяч—Тацяна Давыдаўна Занеўская.

М. МІХАЙЛАВА

НАТАША

Аляксандр МІРОНАЎ

(Апавяданне)

Мал. П. АСТРОУСКАГА

Ноч была цёмнай і бясконцай. Яна пачалася якраз у той сонечны яркі ліпеньскі дзень, калі Павел вяртаўся на аэрадром пасля бою з нямецкімі бамбардыроўшчыкамі і нечакана быў атакаваны трыма «Месершмітамі». Немцы нібы вываліліся з воблакаў проста над галавою Паўла і з розных бакоў кулямётным агнём ударылі па яго самалёту. Самалёт загарэўся імгненна. Павел спрабаваў выраўняць палаючую машыну і нават падумаў, што паспее зваліць хоць аднаго праціўніка, але цела скаваў востры боль у назе і ў руках. Павел павіс на рамянях і скрозь засціўшы вочы туман убачыў, як нястрымна і неўнікнёна нясецца на яго зямля.

Паўла падабралі танкісты і даставілі ў палявы шпіталь. Там ён прышоў да прытомнасці і там-жа пачалася гэта бясконцая беспрасветная ноч.

Ён не адразу паверыў у сваю слепату. «Гэта часова, — пераконваў сябе. — Усё пройдзе і я зноў буду бачыць». І ўяўляў, як зажывуць раны на нагах і руках, як ён пачне хадзіць па палаце, потым па ўсяму шпіталю і будзе, абавязкова будзе бачыць; урэшце пакіне шпіталь і вернецца ў сваю часць. Але міналі дні, тыдні, месяцы... Ужо і раны зажылі, але зрок так і не вяртаўся. Павел зразумеў, што ў свае дваццаць два гады, яшчэ маладым і дужым, аслеп назаўсёды.

Спачатку прышло замяшанне. Некалькі дзён Павел амаль не ўставаў з койкі, не адказваў на пытанні ўрача, сёстраў, таварышоў па палаце. Думаў аб сваім былым, аб будучым і нічога прыдумаць не мог. Толькі стаміўся ад бясконцага раздум'я, так стаміўся, як не стамляўся ў самых цяжкіх баях.

Было ясна — для авіяцыі ён больш не прыдатны. Не возьмуць і ў іншыя роды войск. Значыць, з арміяй пакончана назаўсёды. Прыдзецца жыць неяк іначай. Але як? Прышоў у армію, як толькі скончыў дзесяцігодку, і армія зрабіла яго добрым лётчыкам-знішчальнікам. Павел умеў ваяваць, але не ведаў ніводнай «мірнай» прафесіі. І што-ж ён будзе рабіць, калі выпішучы са шпіталя?

Родныя загінулі ў акупаваным немцамі яго родным горадзе Мінску. Няма з кім падзяліць сваю самотнасць. Туга адзіноцтва балюча агарнула сэрца.

Шчыра кажучы, ён за жыццё не баяўся. Яго не пало-

хала невядомая будучыня, ён проста шукаў найбольш правільны выхад; шукаў, як чалавек, які цвёрда верыць у сваю краіну, у свой народ, бо не сумняваўся, што людзі дапамогуць яму знайсці сваё месца ў жыцці. Праўда, сёння ён яшчэ не ведае іх, але заўтра яны стануць блізкімі, падтрымаюць і сяброўскім словам і брацкай рукою, як і сам ён у баі не раз падтрымліваў слабеючага таварыша.

Павел здзівіўся, калі аднойчы дзяжурная сястра пачала чытаць яму пісьмо ад прыяцеляў па часці. У ім былі хоць і хвалючыя, поўныя пяшчоты, але зусім непатрэбныя сучаснасці. Павел злаваўся: «Што гэта яны? Напісалі-б лепш, як ваююць. А то «не адчайвайся» ды «не падай духам»... Ён прадыхаў сястры адказ сябрам, сухаваты, крыху рэзкі, і моцна адчытаў іх за лішняе спачуванне.

Таварышы зразумелі Паўла. Яны цяпер пісалі яму так, быццам нічога асаблівага не здарылася, ён пасля ранення хутка паправіцца і вернецца да справы. Паўла хвалявалі перажыванні таварышоў па часці, і ён з нецярплівасцю чакаў пісем. І калі сястра нарэшце прыносіла іх, ён прымушаў па некалькі раз перачытваць асабліва цікавіўшыя яго месцы.

* * *

Яны сядзелі на лаўцы ў садзіку шпіталя. Павел усё яшчэ не мог апамятацца ад нечаканага прыезду Наташы і не знаходзіў слоў, каб выказаць ёй сваю радасць. «Але як яна даведалася пра мой адрас? І чаму прыехала, з якою мэтай?»

Павел не пісаў Наташы аб сваім раненні і слепце. З той пары, як прачнуўся ў шпіталі, ні разу не вымавіў услух яе імя, быццам баяўся, што яго пачуюць і зразумеюць не так, як ён хацеў-бы. І раптам Наташа сама прыехала ў гэты маленькі гарадок, знайшла яго і вось — сядзіць побач і такім пяшчотным, тоненькім, амаль дзіцячым, голасам расказвае аб сваім суме па ім, аб трывогах у чаканні вестачкі. Ён з прыемнасцю слухае гэту дзяўчыну, ніколі не бачаную, але такую блізкую, адзіную, дарагую.

Два гады назад Павел упершыню атрымаў ад Наташы пісьмо. Такія пісьмы атрымлівалі ў той час многія байцы

Паўла падабралі танкісты

і афіцэры. Незнаёмая дзяўчына, па імені Наташа, расказвала яму аб тым, як працуе разам з сяброўкамі на заводзе, дзе робяць снарады да авіяцыйных гармат, а вечарамі вучыцца ў інстытуце, як прагне дапамагчы нашым воінам хоць-бы сваёю працай. Павел адказаў і атрымаў другое пісьмо. Так завязалася перапіска, якая цягнулася да апошняга баявога вылету. Наташа прыслала сваю фатаграфію — маленькую, бледную, нібы выцвіўшую. Павел насіў яе ў кішэні гімнасцёркі і, калі было сумна, падоўгу глядзеў у твар незнаёмай дзяўчыны, стараючыся ўявіць яе ў жыцці — ці прыгожая, якога колеру вочы, як усміхаецца. Яшчэ добра не ведаючы Наташы, ён палюбіў яе па-сапраўднаму глыбока і шчыра. Атрымалася так, што ў пісьмах яны хутка перайшлі на словы «мілы», «дарагая» і моцна абяцалі адзін другому сустрэцца пасля вайны, каб ужо ніколі не расставацца.

І вось — спаткаліся. Але не так, як калісьці марылі. Павел не ведаў, што сказаць дзяўчыне, сядзеў і слухаў тоненькі, амаль дзіцячы галасок.

— Мы заўтра-ж адсюль паедзем, — гаварыла гарача Наташа. — Я ўжо ўсё абдумала, як ёсць усё. Паедзем да нас. Там чакае нас маці, там ты далечышся, а потым паступіш у кансерваторыю.

Павел адчуў на сваім твары нешта лёгкае, прыхладнае, пяшчотнае. Гэта была рука Наташы.

... У горад, дзе жыла Наташа, прыехалі досвіткам. Павел, прыкметна кульгаючы, ішоў па тратуару, адной рукой апіраючыся на руку Наташы, другой моцна сціскаючы ручку чамадана.

Наташа бясконца шчабятала, уважліва выбіраючы дарогу, каб Павел без папярэджанняў ішоў спакойна па яе роднаму гораду.

— Вось тут быў наш заводскі клуб, — гаварыла яна. — Вялікі будынак, у два паверхі і доўгі-прадоўгі. Немцы скінулі на яго фугасную бомбу. Добра, што ўначы. У клубе тады нікога не было. А вунь там, вунь на рагу — бачыш?..

Яна асеклася. Зноў гэта «бачыш». Так і лезе на язык. Але Павел, адчуўшы яе збянтэжанасць, усміхнуўся.

— Кажы, кажы, я слухаю цябе. Я-ж гляджу тваімі вачыма і бачу ўсё, аб чым расказваеш. Дык што-ж было там, на рагу?

— Там шэры будынак стаіць, — працягвала Наташа. — Гэта наш інстытут. Мы з табой абавязкова сходзім у інстытут. Добра?

Як адзін дзень, працягла поўгода. Вялікая дружба моцна звязала Паўла з Наташай. Яны сталі мужам і жонкаю. У каханні Наташы Павел знайшоў сваё сапраўднае вялікае шчасце і моцна верыў у яго непарушнасць.

У інстытут Наташа хадзіла цяпер к дзевятай гадзіне раніцы і вярталася толькі а пятай. Увесь дзень праводзіў Павел у адзіноце, або гутарыў з Мар'яй Владзіміраўнай. Спачатку крыху чураўся старушкі, бо не ведаў, як адносіцца яна да таго, што вось ён — сляпы — стаў мужам яе дачкі. Але Мар'я Владзіміраўна сваю матчыную любоў падзяліла паміж Наташай і Паўлам. З падрабязнасцямі, амаль прыдзірчыва, распытвала яго аб баях, аб палётах у нямецкі тыл, аб тым, як уручалі яму

орден. Павел шчыра палюбіў старушку, як родную маці.

Наташа прыходзіла з інстытута ўзнятая, шумная і з натхненнем расказвала Паўлу аб праслуханных лекцыях, аб тым, як яна адказвала на пытанні прафесара, што казалі сяброўкі, убачыўшы на ёй вось гэту, падараваную Паўлам сукенку.

Увечары да Наташы прыходзілі аднакурсніцы. У шумнай кампаніі студэнтак Павел не чуўся чужым. Ён быў у курсе ўсіх інстытуцкіх навін і прымаў гарачы ўдзел у іх абмеркаванні. Разам з дзяўчатамі спяваў пра любоў, пра перамогу над ворагам.

Павел радаваўся, што ніхто не прыкмячае яго слепаты і сваімі паводзінамі імкнуўся падкрэсліць, што фізічны недахоп не перашкаджае яму быць такім, як усе, жыць не толькі сваімі інтарэсамі, але агульнымі. І гэта лёгка ўдавалася. Ён хадзіў з Наташай у кіно, уважліва слухаў яе тлумачэнні аб змесце фільма, лёгка запамінаў словы і матывы песень і па дарозе дамоў напываў іх Наташы. На інстытуцкіх вечарах запрашаў Наташу на танцы, прыгожа і лоўка танцаваў з ёю.

Але недзе ў глыбіні душы тлела іскра незадоволенасці жыццём, пакрыўджанасці за тое, што яна адыграла над ім такі бязлітасны жарт. Павел адчуваў, што ўсё яго любяць, клапацяцца аб ім — і ўсё-ж хацеў нечага іншага. Застаючыся сам-на-сам, ён часта думаў: «Ці не любіць мяне Наташа так моцна дзеля таго толькі, што я сляпы? Ці не шкадуе мяне, як шкадуюць здаровыя людзі хворых, пакалечаных?» Ад гэтых думак рабілася сумна і цяжка на сэрцы. Як ні адганяў іх — яны прыходзілі зноў.

Наташа разумела перажыванні Паўла і старалася быць яшчэ больш уважлівай. Як і ў першыя дні іх сумеснага жыцця, яна працягвала ганарыцца сваім Паўлам і любіла яго больш за ўсё на свеце. Яна хацела зрабіць для яго ўсё, на што толькі здольны чалавек, калі адчувала прыступы нявыказанага, затоенага суму Паўла. Але што можна было зрабіць, яна не ведала, і ад гэтага міжвольна пакутвала сама.

«Няўжо ён мучыцца дзеля таго, што не бачыць і не спадзяецца бачыць ніколі?» Але спытацца аб гэтым Паўла не адважвалася, старалася знайсці адказ на балючае гэта пытанне ў яго ўчынках, у інтанацыях голасу, у адносінах да яе.

Аднойчы, думаючы, што Павел спіць, яна сказала мацеры:

— Калі-б ведала, што ёсць на свеце чалавек, які зможа перасадзіць Паўлу мае вочы — зараз-жа паляцела-б да яго і не ведаю, мамачка, што аддала-б, каб толькі вярнуць яму самую маленькую кропельку зроку.

— А можа і ёсць такі чалавек? — з надзеяй падхапіла маці. — Можа ён ёсць?! І вочы твае не спатрэбяцца. Сам верне зрок, зробіць аперацыю. Што-ж ты не напішаш куды трэба, не спытаеш? У Маскву ці яшчэ куды. Ты-ж адукаваная, сама ўрачом будзеш.

Наташа не адказала. Павел доўга чакаў, што скажа яна, але не дачакаўся. «Будзе табе, хопіць», — пачуў ён голас мацеры і зразумеў: Наташа плача. І сам ледзь не заплакаў: адкуль старушцы ведаць, што ніводзін урач не здолее вярнуць яму зрок?

* * *

Скончыўся навучальны год. Павел з Наташай пачалі збірацца на курорт. Паўлу хацелася адвезці Наташу на самы крайні поўдзень — у Сухумі, ці ў Батумі, дзе яна ніколі не бывала, але марыла пабыць там разам. Наташа настойвала на паездцы ў Адэсу. Павел уступіў.

Яны ехалі некалькі дзён. Усю дарогу Наташа расказвала аб тым, што бачыла з акна вагона. Мільгалі разбураныя станцыі. Там, дзе да вайны былі вясельныя зялёныя гарады, валяліся кучы скарожанага жалеза, дзуды дамоў, тырчэлі абгарэлыя коміны. Раптам сярод руін узніклі новыя дамы, станцыйныя будынкі, фабрыкі, заводы. На палях ужо даспяваў першы пасляваенны ўраджай — ураджай Перамогі.

На курорце дні праплывалі ціха і спакойна. Наташа, як і заўсёды, здавалася ўраўнаважанай і здагадкі Паўла пачалі прытупляцца. Яны ўвесь час праводзілі разам: хадзілі к мору, на пляж, сядзелі на приморскім бульвары, абедалі ў сталовай.

Толькі два разы адлучалася Наташа і кожны раз вярталася крыху расстроенай. Аб гэтым Павел дагадваўся па асабліва напружанаму голасу, гарачых губах і дрыжэнню раснічак, калі ён праводзіў далонню па яе твары, вывучаным да малейшых рысчак. Павел ні аб

чим не пытаў Наташу, а яна са штучнай вясёласцю і ажыўленнем гаварыла пра ўсякія драбніцы.

У канцы другога тыдня Наташа раптам захвалывалася, убачыўшы, як казалася яна, вельмі падазроную чырвань пад вокам мужа, і патрабавала, каб Павел разам з ёю пайшоў да ўрача высветліць, што гэта за чырвань. Павел паверыў, хоць не адчуваў ніякага болю. «Можа запаленне пачынаецца?»—падумаў ён.— Гэтага яшчэ не хапала!

Да ўрача яны прышлі гадзіне а дзесятай раніцы. У нядаўна адноўленым кабінце яшчэ пахла свежаю фарбай. Павел па прывычцы трымаў у сваёй руцэ маленькую руку жонкі і ніяк не мог уцяміць што робіцца з гэтай рукою, чаму яна так нэрвова дрыжыць, а сама Наташа так напружана дышае.

Іх зараз-жа прынялі. Прафесар доўга разглядаў вочы Паўла, сапеў і прычмокваў губамі. Наташа стаяла за спіной мужа, паклаўшы яму рукі на плечы. Ён зноў адчуваў дрыжанне яе рук і здзіўся, чаму яна так хвалюецца.

— Так,—сказаў урэшце прафесар,—справа сур'ёзная. Прыдзеца вам, малады чалавек, пагасціць у нашай клініцы некалькі дзён, інакш гэта чырвань можа прывесці да вельмі сумных вынікаў.

— Аперацыя?—спытаў Павел.

— Як вам сказаць? І так, і не. Трэба прачысціць глазіцу. Між іншым, рашайце самі: можа і так абыйдзеца.

— Не не, прафесар,—усхвалявалася Наташа.—Я вас вельмі прашу, вельмі, вельмі...

— А вы памаўчыце. Не ў вашым воку калупацца прыдзеца. Разумеете? Малады чалавек сам рашыць.

— Калі гэта трэба,—сказаў Павел,—калі гэта неабходна...

— Вось і добра,—перабіў урач.—Люблю рашучых людзей. Сястра! Падрыхтуйце хворага да пераходу ў палату.

«Вось я ізноў хворы,—падумаў Павел.—Вось ізноў у шпіталі...»

* * *

Павел працнуўся і са здзіўленнем адчуў, што ляжыць на прахладных прасцірадлах, на незнаёмым жарсткаватым ложку і раптам успомніў: «Шпіталь. Мне рабілі аперацыю. Цікава, ці прайшла чырвань?». Падвёўшы руку да твару, яшчэ болей здзіўся: вочы былі закатаны тоўстым слоём бінта.

— Баліць, Пашанька?—пачуў бясконца родны голас Наташы.—Табе баліць?

— Не, зусім не баліць,—адазваўся ён, хоць боль здавалася, засеў у яго мазгах.—Доўга рабілі аперацыю?

— Не ведаю, родны. Мне здаецца,—цэлую вечнасць. Прафесар смяецца: гаворыць—толькі поўгадзіны.

Яна ўзяла яго далонь, пацягнула да сябе і пацалавала.

Павел правёў далонню па шчаце Наташы. Пальцы лакрануліся да яе пушыстых, мяккіх валасоў на скронях, пагладзілі тугія косы, вячком абраміўшыя галаву.

— Як здзіўна,—сказаў ён.—Я ведаю кожную рысачку твайго твару. Навошчуп адрозніў-бы іх сярод тысяч іншых. Але толькі навошчуп. А вось на вуліцы калі-б цябе спаткаў і ты-б мяне моўчкі спыніла, то не пазнаў-бы.

— А я ўзяла-б тваю руку, прыціснула яе да твару. Тады пазнаў-бы?

— Тады пазнаў-бы... Доўга мяне тут пратрымаюць?

— Прафесар гаворыць, што праз пару дзён можна будзе скінуць павязку. А што?

— Мне непрыемна, што так нечакана захварэлі вочы. Мы ехалі сюды адпачываць, а замест адпачынку я даставіў табе столькі клопатаў.

— Не трэба гаварыць так, Пашанька, не трэба. Мы яшчэ адпачнем, яшчэ вельмі добра адпачнем. Толькі-б...

— Што?

— Не-не, нічога, родны! Зусім нічога. Усё будзе добра—усё, вось сам убачыш.

— Убачу?—засмяяўся Павел.—Так, убачу. Але, як і заўсёды, тваімі вачыма. Ты за мяне паглядзіш і раскажаш.

Яны сядзелі так да самага вечара і ніяк не маглі нагаварыцца, быццам спаткаліся пасля даўняй разлукі. Раніцай Наташа зноў прышла ў клініку і цэлы дзень прабывала ля ложка мужа. І так штодня.

Аднойчы ў палату ўвайшло некалькі чалавек. Сярод іх Павел па голасу пазнаў прафесара.

— Чаму-ж няма Наташы?—пытаўся прафесар.—Чаму яна не прышла?—і тут-жа загадаў хвораму сесці на крэсла і пачаў павольна, асцярожна здымаць павязку. Віток за вітком скідалася вузкая марля. Людзі маўчалі, але па частаму дыханню іх Павел разумеў, што яны чагось хвалююцца. Раптам прафесар рэзка загадаў:

— Апусціце штору. Занадта моцнае святло,—і хутка сарваў апошнія віткі бінта.

Павел задохся. Усё цела налілося свінцовым цяжарам, галава загула ад нясцерпнага звону. Не чуў, што вакол гаварылі. Ён—бачыў! Спачатку нібы скрозь туман, але шторах выразней, ясней. Ён бачыў сівога чалавека з чырвоным квадратным тварам, са шчоткай вусаў і трох жанчын у белых халатах. Ён бачыў—і не змог зразумець, як гэта здарылася, што стаў бачыць усіх.

— Паглядзіце, які прыгожы партсігар,—сказаў прафесар, працягваючы яму нешта срэбнае, інкруставанае рознакалёльнымі каменьчыкамі. Павел перавёў вочы на партсігар—машынальна, усё яшчэ не разумеючы, што адбылося, і пачаў разглядаць яго, паварачваючы з боку на бок. Потым перавёў вочы на прафесара, на схваўшыся за тоўстымі рагавымі акулёрамі вочы яго, зноў паглядзеў на трох жанчын, стаяўшых ля крэсла. Ніводнай з іх ён не ведаў, не бачыў ніколі раней, як не бачыў і гэтага сівога грубаватага чалавека. Але раптам выпусціў партсігар, прыўзняўся з крэсла і пацягнуўся да адной высокай, светлавалосай, з сінімі-сінімі, як летняе неба, вачыма і вымавіў адно толькі слова.

— Ты?

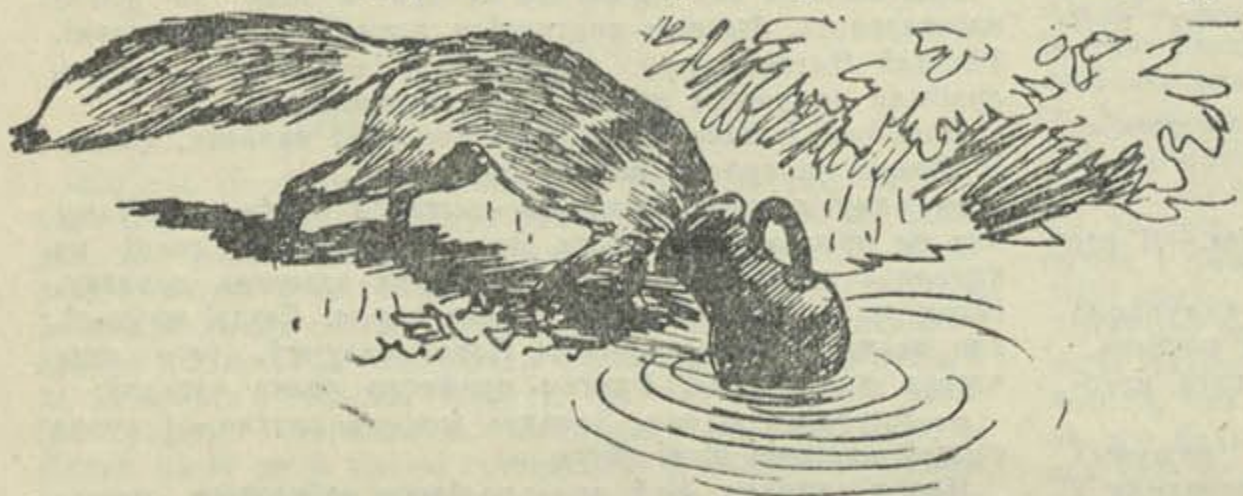
Мама, пачытай!

ЛІСІЦА І ЖБАН

(З рускіх казак, расказаных К. УШЫНСКІМ)

Выйшла баба на поле жаць жбаночак! Досыць табе, галу- і схавала за кусты жбан з ма- бок, сваволіць—пагуляў, ды і лаком. Падабралася да жбана хопіць лісіца, усунула ў яго галаву, Не адстае жбан, хоць ты што малако вылактала, упару-б і хочаш. Раззлавалася лісіца: дамоў, ды вось бяда—галавы — Чакай-жа ты, пракляты! з жбана выцягнуць, не можа. Не адстаеш чэсцю, дык я цябе Ходзіць лісіца, круціць гала- ўтаплю!

Пабегла лісіца да ракі і да- вай жбан тапіць. Жбан, вядо- — Ну, жбан, пажартаваў, ма, патануць — патануў, ды дый годзе. Адпусці-ж мяне, лісіцу за сабой пацягнуў.

Эдзі АГНЯЦВЕТ

Белы статак

Гусі-гусі, гусяняты,
З вамі цэлы дзень гуляю,
Вам, шумлівым і крылатым,
Ціха песеньку спяваю:
— Не пловіце вы далёка
Рэчкаю глыбокай,
Не ўцякайце ад мяне,
Даганю вас на чайне!
Позна ўвечары дахаты
Заганяю статак белы.
Гусі-гусі, гусяняты,
Спаць і я ўжо захацела.
Узыходзіць месяц вузкі,
Спіце, спіце, гускі,
Не крычыце толькі ў сне,
Не будзіце вы мяне!
Як увосень сёстры вашы
Панясуцца ў вырай светлы,—
Сумна стане вам і страшна —
Паляцець-бы ўслед за летам!
Толькі тата мой наславу
Хатку збудаваў вам,
Заставайцеся ў мяне,
Не сумуйце па вясне!

Мядзведзь

Я. ТАЙЦ

Зваляў дзед валёнку, звязала баба рукавічкі, апрануўся дзед пацяпай і паехаў у лес па дровы.

Толькі пачаў бярозу валіць, раптам з-пад бярозы — мядзведзь! Заспаны, злы!.. Рычыць:

— Ты чаму мяне разбудзіў? Я цябе зараз з'ем!

А дзед гаворыць:

— Што-ж, еж! Толькі спа-

чатку скаштуй, а то, можа, я нясмачны.

— Добра, — гаворыць мядзведзь, — давай!

— А што даць на спробу: руку ці нагу?

— Руку.

Зняў дзед рукавічку і кінуў мядзведзю. Пачаў мядзведзь рукавічку жаваць і давай плявацца:

— Тфу ты, брыда якая! Да-

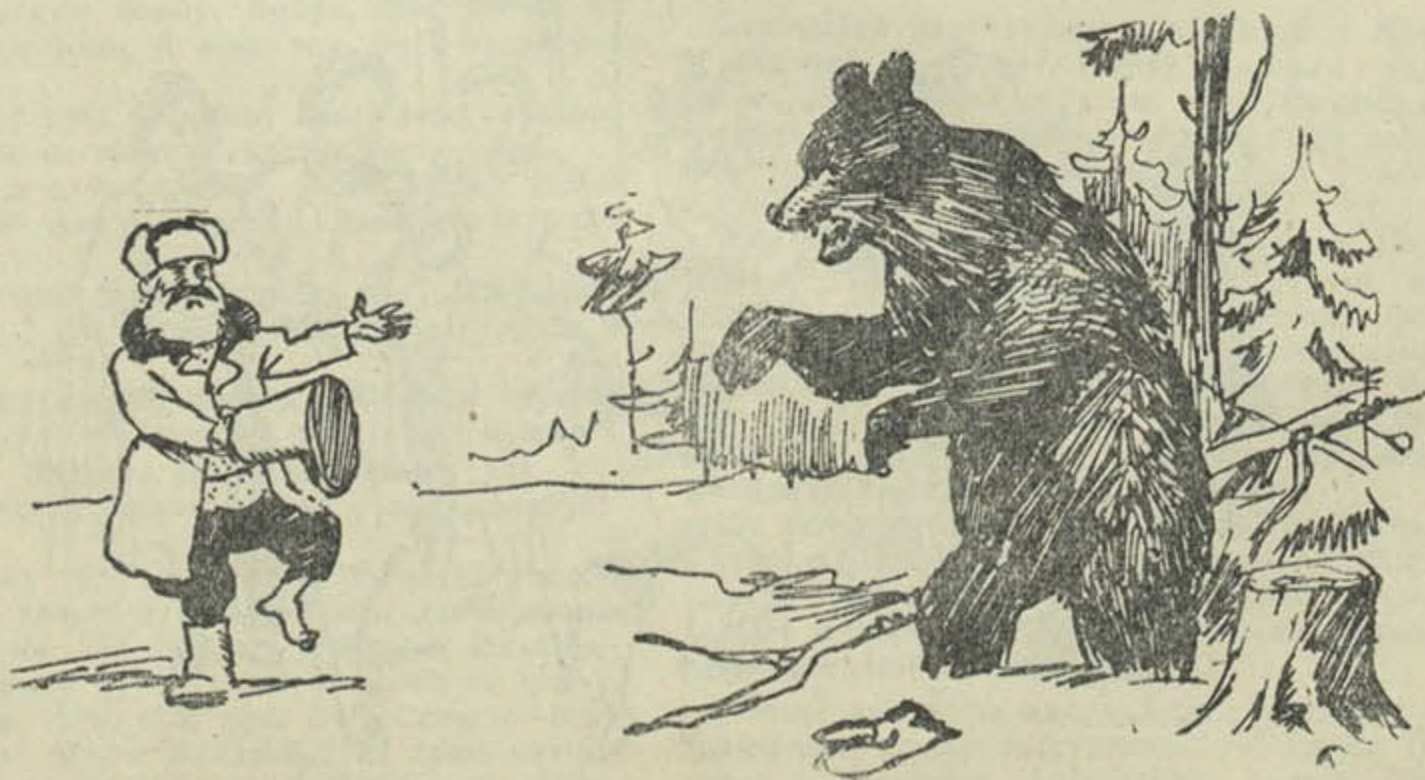
вай нагу, ды хутчэй!

Скінуў дзед валёнак і кінуў мядзведзю. А мядзведзь мацней ранейшага плюеца:

— Тфу ты, нага яшчэ горш!

Кругом ты, дзед, нясмачны, не стану я цябе есці, ідзі!

І палез у бярогу. А дзед Ягор вярнуўся дадому жывы ды цалюткі, толькі, вядома, без валёнка ды без рукавічкі.

Ахоўвайце дзяцей ад скарлатыны

Праф. А. І. Дабрахотава

Скарлатына—адно з небяспечных і цяжкіх дзіцячых заразных захворванняў. Нярэдка яно дае ўскладненні, вынікі якіх застаюцца на ўсё жыццё.

Найчасцей захворваюць скарлатынай дзеці ва ўзросце ад двух да сямі год, але і самыя маленькія, нават грудныя дзеці, таксама часам заражаюцца гэтай хваробай, прычым скарлатына бывае тым больш небяспечна, чым менш дзіця.

Галоўная крыніца заражэння скарлатынай—гэта хворы. Ён можа распаўсюджваць заразу на працягу сарака дзён пасля пачатку захворвання, а часам і болей. Мікробы скарлатыны знаходзяцца ў выдзяленнях хворага: у макроце, у сліне, у слізі носа, у гноі з вушэй. Часцінкі скуры, што злучваюцца ў часе лупчэння, звычайна забруджваюцца гэтымі выдзяленнямі і таму таксама могуць быць прычынай заражэння.

Калі хворы дзіця кашляе, размаўляе, крычыць, з носа і горла ў яго выдзяляюцца драбнюткія кропелькі сліны і слізі. У кожнай такой кропельцы знаходзяцца сотні тысяч заразных мікробаў. Яны трапляюць у паветра і такім чынам заражаюць навакольных.

Заразіцца скарлатынай можна і не толькі непасрэдна ў пакой хворага, а праз людзей, якія сутыкаюцца з ім. Жывыя мікробы застаюцца на іх адзежы, на твары і руках. Маці, якая даглядае за хворым дзіцянем, можа перанесці скарлатыну на іншых дзяцей. Акрамя таго, зараза перадаецца і праз рэчы хворага, калі яны не прадэзінфікаваны.

Узбуджальнікі скарлатыны вельмі стойкі. Яны доўга, на працягу некалькіх месяцаў, застаюцца жывымі, знаходзячыся зне арганізма чалавека. Вось чаму нярэдка дзеці заражаюцца праз рэчы і цацкі, якія да таго былі ў хворага.

Звычайна ад моманту заражэння да з'яўлення першых адзнак хваробы праходзіць каля пяці дзён. Гэта так званы скрыты перыяд хваробы. Часам ён бывае карацей, усяго адзін—два дні, часам запягваецца да дванаццаці дзён. На працягу гэтага часу заразіўшаеся дзіця адчувае сябе здравым. Але вось на пяты—шосты дзень пасля заражэння рантам пачынаюцца валіты. Дзіця скардзіцца на боль у горле пры глытанні. Узнікаеца тэмпература.

Калі аглядзець горла дзіцяці, там можна заўважыць яркую чырвань. У канцы першага або пачатку другога дня хваробы на скуры з'яўляецца высыпка ў выглядзе дробных чырвоных кропак. Кропак гэтых так многа, што яны зліваюцца, пачыраючыся па ўсім целе. Дзіця недамагае, капрызіць. Высыпка звычайна трымаецца чатыры-пяць дзён, затым знікае, тэмпература зніжаецца. На сёмы—восмы дзень ад пачатку захворвання дзіця ўжо чуецца лепш. Прыкладна к канцу другога тыдня пачынаецца лупчэнне скуры. Асабліва прыкметна яно на пальцах рук і ног.

Але ўсе гэтыя адзнакі не заўсёды бываюць рэзка выражаны. Часамі назіраюцца лёгкія формы: высыпка вельмі бледная, ванітаў няма, чырвань у горле нязначная, тэмпература невысокая.

Распознаць хваробу ў такіх выпадках бывае нялёгка. Гэтыя формы скарлатыны, з няяснымі адзнакамі хваробы, вельмі небяспечны іменна таму, што на іх можна не звярнуць увагі. Хворыя дзеці застаюцца сярод здаровых і заражаюць іх.

Востры перыяд хваробы звычайна заканчваецца на сёмы-восмы дзень. Тэмпература к гэтаму часу падае, высыпка знікае, дзіця адчувае сябе добра. Ствараецца ўражанне, нібы яно ўжо выздаравела. Але трэба памятаць, што скарлатына—хвароба каварная. Такі ўяўны добры вынік можа стацца абманчывым. Нярэдка на другім і нават на трэцім тыдні пасля пачатку захворвання тэмпература зноў павышаецца—пачынаецца новая ўспышка хваробы. Іменна ў гэты час звычайна ўзнікаюць цяжкія ўскладненні. У дзіцяці прыпухаюць залозы на шыі, захворваюць вушы; часам паражваюцца суставы і іншыя органы.

Адно з найбольш цяжкіх ускладненняў пры скарлатыне—запаленне почак. Праяўляецца яно ў апёках твару і цела, нярэдка павышаецца тэмпература. У мачы выяўляецца бялок і кроў. Самаадчуванне дзіцяці рэзка пагаршаецца, у цяжкіх выпадках могуць быць сударгі. Запаленне почак развіваецца спакваля, і ўрачы выяўляюць яго толькі пасля стараннага даследавання.

Скарлатынная атрута мае шкодны ўплыў і на сэрца. Гэтая атрута мо-

жа выклікаць і сардэчную слабасць, якая застаецца доўга і пасля выздараўлення.

Дзіця можна лічыць зусім выздараўшым толькі праз трыццаць—сорок дзён пасля пачатку захворвання. На працягу ўсяго гэтага перыяду за ім патрэбен старанны догляд і няспыннае назіранне ўрача.

Дзіця, якое захварэла на скарлатыну, неабходна безадкладна накіраваць у бальніцу. Зрабіць гэта трэба як мага хутчэй. У шмат якіх выпадках гэтая мера мае рашаючае значэнне. Бывае, што ў дзіцячую бальніцу дастаўляюць дзіця ў вельмі цяжкім стане—без прытомнасці, з аслабленай дзейнасцю сэрца. Там яму зараз-жа ўводзяць лячэбную сываратку, ратуючы гэтым яго жыццё. У хатняй-жа абстаноўцы вельмі цяжка арганізаваць сталае назіранне ўрача і неабходны догляд. Толькі ў лячэбнай установе можна забяспечыць уважлівае медыцынскае назіранне, лячэнне, догляд і своєчасовыя лабараторныя даследаванні. Гэтыя даследаванні даюць магчымасць своєчасова распазнаць пачатак ускладненняў і прыняць меры да больш лёгкага іх цяжэння.

Бываюць выпадкі, калі скарлатынознае дзіця з дазволу санітарнага ўрача застаецца дома. У гэтым выпадку для хворага трэба адвесці самай светлы, чысты, сухі пакой або куток пакой, адгарадзіць яго шырмай. Пакой трэба штодня праветрываць і мыць у ім падлогу. З яго неабходна вынесці ўсю лішнюю мэблю і рэчы, пакінуўшы толькі тое, што трэба для догляду за дзіцянем. З хворым павінны заставацца толькі тыя, хто будзе яго даглядаць.

Яны не павінны наведваць месцы, дзе ёсць дзеці. Выходзячы з пакой хворага, ім трэба пераапрануцца і мыць твар і рукі. Пасуду не варта выносіць з пакой; яе трэба тут-жа мыць і кіпяціць.

Выдзяленні хворага заразны. Таму ўсе гаршкі і тазы, што былі ў яго, трэба заліваць дэзінфікуючымі вадкасцямі—лізолам, растворам карбалавай кіслаты. Бялізна, знятая з хворага, таксама дэзінфікуецца і кіпяціцца ў шчолаку.

У першыя дні хваробы, калі ў дзіцяці жар, яму трэба больш піць. Найлепш даваць салодкія хатні ліманад ці морс. Карміць вадкімі каша-

мі, кісялям, кампотам, фруктовымі і ягіднымі сокамі, а таксама паіць кавай. Пасля падзення тэмпературы можна даваць рознастайную яду— усякія супы, мяса, гародніну.

Пасля падзення тэмпературы, знікнення высыпкі і іншых адзнак хваробы дзіця здаецца здравым. Аднак, улічваючы магчымасць развіцця ўскладненняў, першыя тры тыдні яно павінна ляжаць. Пазней можна ненадоўга спускаць яго з пачпелі, але не даваць ператамляцца.

У добрае надвор'е выздараўліваеца дзіця можна вынесці на балкон або ў сад, але не дапускаць да здравых дзяцей.

Для аховы дзяцей ад заражэння трэба захоўваць асцярожнасць. Перш за ўсё нельга пускаць іх у кватэру, дзе ёсць заразныя хворыя. Калі няма асаблівай неабходнасці, не ездзіць з дзецьмі ў трамваях, у аўтобусах, не браць іх з сабою ў магазіны і ў іншыя месцы, дзе скапляецца шмат людзей. Нельга таксама даваць дзецям рэчы, купленыя на рынку: яны маглі быць раней у хворых. Такія рэчы неабходна спачатку дэзінфікаваць.

Дзеці не ўсе аднолькава ўспрымаюць хваробы. Адны часта заражаюцца, другія аказваюцца больш устойлівымі. Шмат залежыць ад агульнага стану дзіцяці, ад таго, наколькі вялікі яго абарончыя сілы ў барацьбе з мікробамі, якія праніклі ў арганізм. Таму сустрача арганізм з мікробамі ў некаторых выпадках можа прывесці да працяглай цяжкай хваробы з ускладненнямі, але часам справа абмяжоўваецца лёгкім захворваннем, якое хутка праходзіць.

Устаноўлена, што дзеці ва ўзросце да шасці месяцаў захворваюць скарлатынай вельмі рэдка. Неўспрымальнасць яны атрымліваюць ад маці разам з грудным малаком. З гэтага відаць, што ў папярэджанні хвароб важную ролю адыгрывае жыццё. Калі дзіцяці ўзростам болей аднаго года даваць толькі адно кароўе малако, яно робіцца значна больш успрымальным да хвароб.

чым дзеці, якіх кормяць правільна, згодна з указаннямі ўрача.

Немалое значэнне для павышэння супраціўляемасці арганізма маюць частыя і працяглыя прагулкі на свежым паветры, праветрыванне кватэр і пакояў. Дзеці, якіх хутаюць, або не выносяць гуляць з-за баязні прастудзіць, заражаюцца інфекцыйнымі хваробамі часцей і цяжэй іх пераносяць, чым дзеці загартаваныя, гэта значыць тыя, што прывыклі да свежага паветра і не баяцца дрэннага надвор'я.

Бруд і пыл служаць дасканалым прытулкам для мікробаў. Заразных хвароб заўсёды болей там, дзе не дбаюць пра чыстату.

Велізарную ролю ў засцярозе дзяцей ад заражэнняў адыгрываюць прышчэпкі. Прызначэнне прышчэпнага матэрыялу—вакцын і сывара-так, уведзеных у арганізм,—заключаецца ў тым, каб надаць яму неўспрымальнасць, не выклікаючы пры гэтым ніякіх хваравітых з'яў. Яны прымушаюць арганізм выпрацоўваць супрацьдзейныя матэрыі, якія ахоўваюць яго ад хваробы. Ёсць цэлы рад прышчэпак—супроць востры, дыфтэрыі, водры, скарлатыны, якія дзеці вельмі добра пераносяць.

Для засцярогі ад скарлатыны дзі-

цяці робяць пяць прышчэпак. Практыка паказала, што прышчэпленыя дзеці захворваюць значна радзей, чым непрышчэпленыя, і хвароба ў іх працякае лягчэй.

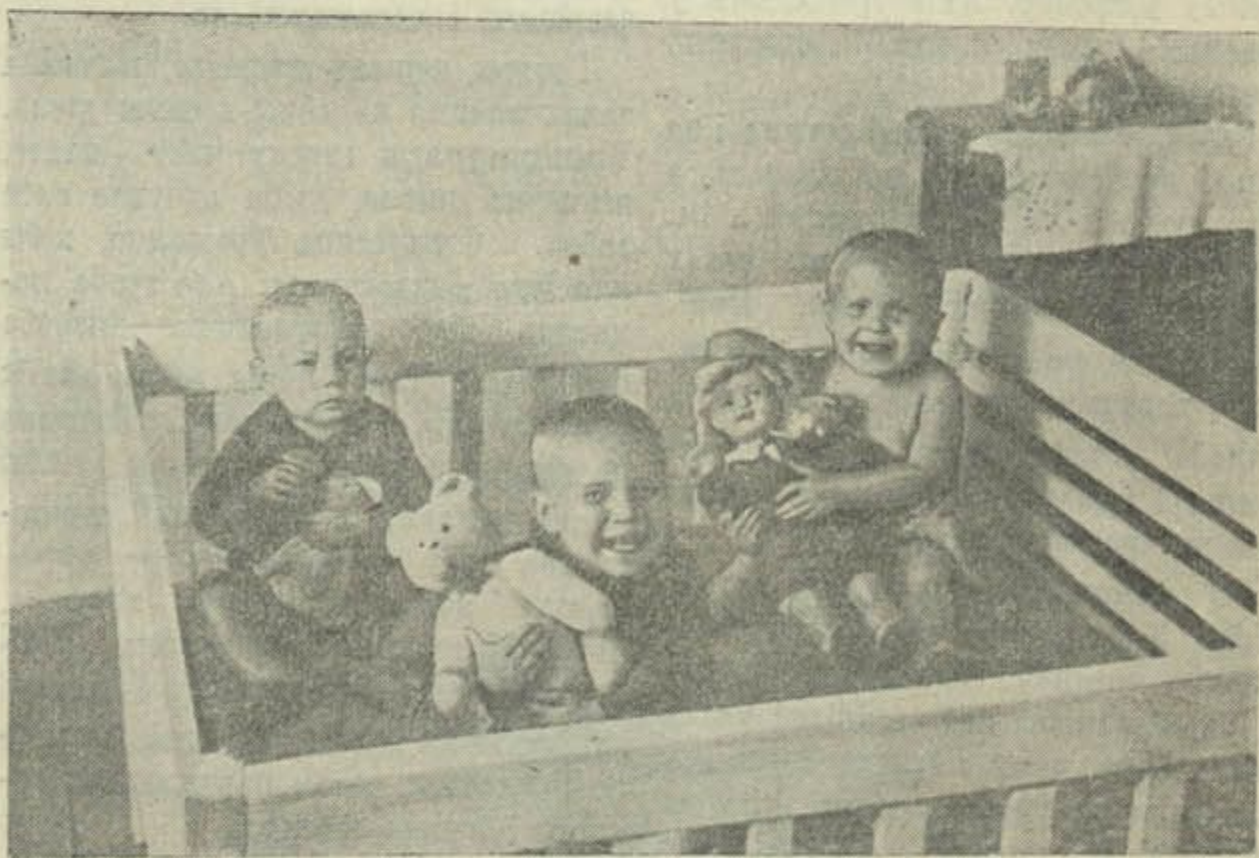
Пры з'яўленні ў дзіцяці адзнак скарлатыны яго трэба зараз-жа на-класці ў ложка і тэрмінова выклі-каць урача. Да прыходу ўрача абавязкова аддзяліць захварэўшае ад іншых дзяцей.

Калі дзіця да хваробы наведвала яслі, дзіцячы сад або школу, доўг кожнай маці—наведаміць туды аб захворванні, каб можна было пры-няць захады супроць пашырэння хваробы сярод іншых дзяцей.

Дзеці, якія пражываюць у адной кватэры з захварэўшым, не павінны наведваць школу, дзіцячы сад, яслі, пакуль гэтага не дазволіць урач. Інакш яны могуць заразіць іншых дзяцей.

Трэба памятаць, што пасля звароту з бальніцы дзіця можа яшчэ нейкі час служыць крыніцай распаўсюджвання хваробы. Неабходна таму, каб яно на працягу дванаццаці дзён не сустракалася з іншымі дзецьмі, не наведвала школу, дзіцячы сад, яслі і гуляла асобна ад іншых.

Захоўваючы ўсе гэтыя меры за-сцярогі, можна папярэдзіць пашырэнне скарлатыны.

У Слуцкім доме дзіцяці выходзяць 75 дзяцей матак-адзіночак і сірот.
На здымку: выхаванцы дома Фіма, Юра, Люба ў дзіцячым пакоі.
Фота І. Шышко

На абароне правоў мацеры і дзіцяці

Совецкі ўрад удзяляе вялікую ўвагу ахове інтарэсаў мацеры і дзіцяці. Жаночыя і дзіцячыя кансультацыі, радзільныя дамы, дзіцячыя паліклінікі закліканы абслугоўваць жанчын і дзяцей. Пры іх

ствараюцца і соцыяльна-прававыя кабінеты.

Дзейнасць гэтых кабінетаў шырокая і значная. Яны абараняюць інтарэсы цяжарных жанчын, мацярай і дзяцей ранняга ўзросту. Яны аказваюць пра-

вавую дапамогу ў афармленні дзяржаўнай дапамогі, узысканні аліментаў, афармленні пенсіі.

Соцыяльна-прававыя кабінеты сочаць за захаваннем законаў аб прыёме на работу цяжарных жанчын, за своечасо-

вай выплатай дапамогі на роды і кармленне дзіцяці. Яны прымаюць дзейны ўдзел у ліквідацыі безнагляднасці дзяцей, у палепшанні бытавых умоў мацеры і дзіцяці.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны на Беларусі адноўлена 60 сацыяльна-прававых кабінетаў. У Мінску ўжо працуе пяць: тры з іх пры дзіцячых кансультацыях, адзін пры радзільным доме і адзін пры цэнтральнай дзіцячай паліклініцы.

Цёплыя і чулыя адносіны сустракае жанчына-маці ў сацыяльна-прававых кабінетах. Тут яна атрымлівае і дапамогу і параду па ўсіх цікавых яе пытаннях.

У сацыяльна-прававы кабінет 2-й дзіцячай кансультацыі прыйшла маладая жанчына з гадавалым дзіцём на руках. Выгляд у дзіцяці вясеілы і здаровы. На твары ў маці задаволеная ўсмішка. Гэта пісьманосец, адзінокая маці, якая атрымлівае дзяржаўную дапамогу на свайго сына. Сёння яна прыйшла паведаміць юрысту сваю радасць аб тым, што яна ўступіла ў законны шлюб з любімым

чалавекам. Яе цікавіць пытанне, як быць зараз з кніжкай дапамогі. Работнік сацыяльна-прававога кабінета растлумачыў жанчыне, што пры ўступленні адзінокай мацеры ў зарэгістраваны шлюб, выплата дзяржаўнай дапамогі не спыняецца.

Шматдзетная маці Марыя Станкевіч, былая партызанка, страціўшая мужа-партызана ў баі з фашыстамі, нарадзіла ў жніўні 1944 г. пятае дзіця. Становішча сям'і ў момант нараджэння дзіцяці было цяжкім, і тав. Станкевіч звярнулася ў сацыяльна-прававы кабінет № 2 з просьбай аб дапамозе.

Сацыяльна-прававы кабінет аформіў дакументы Марыі Станкевіч на атрыманне дзяржаўнай дапамогі па шматдзетнасці, а таксама як мацеры адзіночцы, бо дзіця нарадзілася пасля таго, як загінуў бацька. Дзіця Станкевіч было аддана ў яслі ў кругласутачную групу. Цяпер тав. Станкевіч спакойна працуе на вытворчасці.

Вельмі важна, каб адзінокія мацеры своєчасова афармлялі

дакументы на атрыманне дапамогі.

Прывядзем такі прыклад: маці, Х. Калячонак, маючая дзіця ад незарэгістраванага шлюбу, не ведала, што, як адзінокая маці, яна мае права на атрыманне па 100 рублёў у месяц дзяржаўнай дапамогі да 12-гадовага ўзросту дзіцяці.

Тав. Калячонак звярнулася ў сацыяльна-прававы аддзел, калі дзіцяці споўніўся год. Кабінет аформіў дакументы, тав. Калячонак для атрымання дапамогі адзінокай мацеры. Аднак па існуючаму палажэнню дапамогу яна атрымала толькі за мінулыя 6 месяцаў.

Ад шматдзетных і адзінокіх мацярэй Беларусі ў Інстытут аховы мацярынства і дзяцінства паступае вельмі многа пытанняў. І на ўсе свае пытанні мацеры атрымліваюць своєчасовыя, дакладныя, грунтоўныя адказы. Юрыдычную дапамогу мацерам і дзецям сацыяльна-прававыя кабінеты аказваюць бясплатна.

Заг. сацыяльна-прававога кабінета Інстытута аховы мацярынства і дзяцінства.
А. ДУЛЕВІЧ.

Карысныя парады

СУШЭННЕ БЕЛЫХ ГРЫБОУ

Каштоўнасць сушаных белых грыбоў залежыць ад якасці грыбоў, ад даўжыні карэнчыкаў і ад умення добра іх высушыць. Добрыя сушаныя грыбы павінны добра і моцна пахнуць. Спод высушаных галолак павінен быць белая колера. Грыбы не павінны быць перасушанымі. Ад гэтага яны робяцца крохкімі.

Сушанца грыбы наступным чынам. Абразаюцца ўсе карэнчыкі так, каб даўжыня іх была не больш 4 сантыметраў. Перабраўшы, ачышчышы і абцёршы шапачкі ад бруду (мыць нельга), грыбы трэба вылажыць у печку на чыстую салому або рагожу ў адзін рад карэнчыкамі ўгару. Печка не павінна быць гарачай, інакш грыбы пацямнеюць, падгараць, страцяць смак, выгляд і пах. Печка павінна быць настолькі цёплай, каб грыбы за адну ноч толькі моцна завяліліся і толькі пасля дру-

гой і трэняй пасадкі ў печку былі гатовы. Па меры сушкі гатовыя грыбы трэба выбіраць.

З двух кілограмаў васьмісот грамаў свежых грыбоў выходзіць чатырыста грамаў сухіх.

Грыбы трэба хаваць у палатняных мяшках, падвешваючы іх у сухім памяшканні.

СОЛКА ГРЫБОУ

Самыя першагатаунковыя салёныя грыбы—гэта рыжыкі, сасновыя і яловыя, грузды, бялянкі і валвянкі.

Салёныя сасновыя рыжыкі—чырвоная колера. Яны смачней і прыгажэй яловых. Сасновыя рыжыкі таўстыя, у солцы чырвоная колера. Яловыя рыжыкі тонкія і пры солцы выходзіць цёмнага колера. Як тыя, так і другія соляцца такім чынам: трэба абрэзаць ім ножкі, перабраць, памыць і адкінуць на рэштата, каб вада добра

сцякла. Затым узяць добра вымытую і выпараную кадачку, на яе дно насыпаць тонкі слой солі і ўкладаць грыбы радамі, галоўкамі ўгару, прычым усякі рад крыху прысольваць. Укладаўшы шчытна рады і перасыпаўшы іх соллю, грыбы прыкрываюць зверху чыстай анучкай і добра прыгнаным кружком з гнётам.

Для ўсіх салёных грыбоў трэба браць на вядро грыбоў паўтары шклянкі сухой тоўчанай солі. Калі кадачка не напоўніцца адразу давер-ху, яе можна дакладаць і пасля. Калі кадачка запоўніцца, то, закрывшы яе акуратна, як было ўжо сказана, трэба вынесці яе на холад.

За салёнымі грыбамі трэба як найлепш глядзець. Калі грыбы запаснявелі, трэба зняць верхні слой грыбоў, анучку, кружок і гнёт вымыць гарачай вадой, а краі кадачкі абмыць кіпячай астуджанай ва-

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Цана 1 руб. 50 кап. Да гэтага нумару бясплатна дадаецца ўкладка-выкрайка.
Журнал «Работница и крестьянка» на беларусскай мове. Выданне ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Друк. арк. 3. Падпісана да друку 22/VIII-47 г.

Заказ № 3 56

Па Беларускай ССР

Малацьба ў калгасе «17-ы парт-з'езд» Кірайскага раёна Бабруйскай вобласці. Старшыня калгаса, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Н. Я. Вінакурава правярае якасць збожжжа.

Калгас імя Сталіна Валкавыскага раёна Гродзенскай вобласці на перыяд уборкі арганізаваў дзіцячыя яслі, у якіх знаходзіцца 20 дзяцей. На здымку: Паслябедзены адначынак дзяцей у яслях.

За добрыя паказчыкі па культурнаму абслугоўванню пасажыраў Мінскаму вакзалу прысуджан пераходны Чырвоны Сцяг ВЦСПС і Міністэрства Шляхоў Зносін.

На здымку (злева направа): дзяжурныя па залу Н. Сценко, Н. Аляксеева і О. Сарока ля сцяга.

Барысайская фабрыка імя Молатава прыступіла да выпуску піяніно. На здымку: паліроўшчыца Ніна Бабешка, якая выконвае норму на 250—280 процантаў.

15 год працуе ў органах пракуратуры пракурор Новобеліцкага раёна А. Н. Шаронава. У ліку лепшых работнікаў пракуратуры яна ўзнагароджана ордэнам «Знак Почета».

К пачатку навучальнага года аднаўляецца Мінская сярэдняя школа на рагу вуліц Кірава і Чырвонаармейскай.

Фота: М. Аркадзьева, Ю. Лыскова, А. Мызнікава і І. Шышко.

Слуцкі маслазавод штодзённа перапрабляе 20 тон малака. На здымку: стаханайка сыраварнага цэха Разалія Лукашэвіч за прэсаваннем сыру. Тав. Лукашэвіч выконвае план на 200%.